ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

5. 8. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН

БРОЈ 1649

КРОЗ ПАКАО КИЗИЛ-КУМА

NM

Веровали или не!

НА БУМЕРАНГ ТУРНИРУ

У ВАШИНГТОНУ, ОДРЖАНОМ 12. ЈУНА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ, ПОБЕДИО ЈЕ БАРНАБИ РУЕ И ТО ТАКО ШТО ЈЕ БАЦИО БУМЕРАНГ ДРЖЕЋИ ЈАБУКУ НА ГЛАВИ. ПОСЛЕ ПРЕЂЕНИХ ТРИ СТОТИНЕ МЕТАРА, БУМЕРАНГ СЕ ВРАТИО И ОБОРИО ЈАБУКУ.

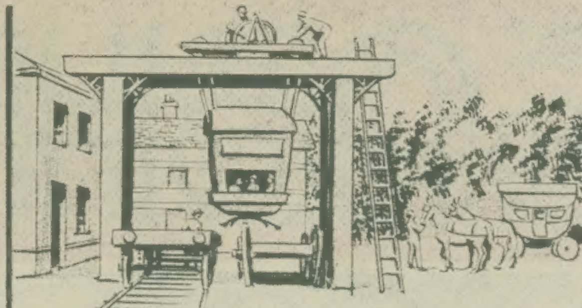

КАБИНЕ ВАГОНА

ПРВОГ ВОЗА КОЈИ ЈЕ САОБРАЋАО НА РЕЛАЦИЈИ ПАРИЗ - ОРЛЕАН, ПОДИЗАЛИ СУ ЗАЈЕДНО СА ПУТНИЦИМА И ПОСТАВЉАЛИ ИХ НА ТОЧКОВЕ ОД КОЧИЈА КАКО БИ ОБЕЗБЕДИЛИ ШТО КОМФОРНИЈИ НАСТАВАК ПУТОВАЊА - ДРУМОМ.

Ћурећа прослава

ОДРЖАНА 1946. У ВОРТИНГТОНУ (САД) УКЉУЧИВАЛА ЈЕ И ПОВОРКУ ОД ПРЕКО 2000 ОВИХ ЖИВОТИЊА КОЈЕ СУ ДИСЦИПЛИНОВАНО ПРОШЛЕ С КРАЈА НА КРАЈ ГРАДА.

КРАЉЕВСКА ЛАЂА

У ТАЈЛАНДУ НЕКАДА ЈЕ БИЛА ДУГАЧКА 50 МЕТАРА, ИМАЛА 15 ТОНА И КРЕТАЛА СЕ УЗ ПОМОЋ 54 ВЕСЛАЧА. МЕЂУТИМ, БИЛА ЈЕ ТОЛИКО НЕСТАБИЛНА ДА ЈЕ КРАЉ ЧЕСТО ЗАВРШАВАО У ВОДИ.

ЏЕС БАЈАМ

ИЗ МЕДИСОН ХАЈТСА (САД) СТЕКЛА ЈЕ ДИПЛОМУ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ У 98. ГОДИНИ!

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● прва фанцуска нуклеарна електрана, подигнута 1963. године у близини града Тура, биће претворена у музеј нуклеарне енергетике. Њена јачина износила је 87 мегавата. Централа је престала да ради још 1973. због техничке застарелости.

● ● ● сваке три или четири године у Индији се одржавају церемоније венчавања деце која су још у пеленама. Последњи пут је у Рађастану склопљено на стотине оваквих бракова од којих су многи били планирани још пре рођења деце.

● ● ● енглески технолози пронашли су начин за добијање пластичних маса од – биљака. Основна сировина у тој производњи су лишће, стара стабла и други дрвени отпаци. Пластична маса се чува у житком стању, а процес формирања предмета од ње одвија се на температури од 60–70 Целзијусових степени. Пластична маса од биљака јефтинија је од оне која се добија из нафте.

● ● ● са свега осам месеци дечак по имену Кристал Хатсон победио је у трци на десет метара у оквиру такмичења „Велика трка беба", које се сваке године одржава у месту Лорел, у Сједињеним Америчким Државама. У трци, је, иначе, учествовало око 350 беба које још нису проходале.

● ● ● шведски стручњаци измислили су дугме које уопште не треба пришивати. На његовој полеђини налази се пластична плочица која се на тканину причвршћује помоћу ултразвука. Кажу да се такво дугме држи чвршће од пришивеног, а његово „лепљење" индустрији одеће јефтиније је од ушивања.

● ● ● на аеродрому Грифит у Сиднеју пре извесног времена догодила се необична несрећа: велики путнички авион сударио се на писти са једним кенгуром. Животиња је угинула, а авион се ипак срећно зауставио како је познато да и најмање препреке на писти могу да изазову кобне последице.

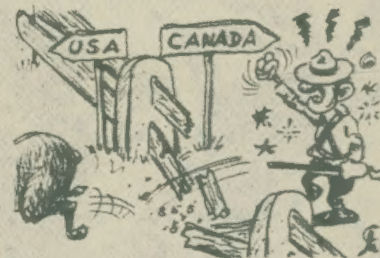

● ● ● стадо од преко 110 хиљада северних јелена карибуа сваке године прелази границу између Канаде и Сједињених Америчких Држава тражећи храну и боље животне услове. Они се крећу између Јукона и Аљаске и представљају, како стручњаци кажу, „међународни еколошки комплекс који се креће". Између ових двеју земаља ускоро треба да буде закључен договор о заштити карибуа.

● ● ● француски градови Вилнев и Лил повезани су ових дана подземном железницом која је грађена пуних десет година уз трошак од триста милијарди старих динара. Међутим, сада је првенствено занимљива по томе што се возови крећу теледириговано из контролне станице, односно нема уобичајеног машиновође.

ТОП ПРОТИВ КОМАРАЦА

НЕПОВЕДИВИ ДВОКРИЛАЦ

ДОК НАМ НАШ ДОМАЋИ РАЗБОЈНИК, ОБИЧНО, ЗАГОРЧАВА ЛЕТОВАЊЕ ПОРЕД МОРА ИЛИ РЕКЕ, ЊЕГОВ РОЂАК АНОФЕЛЕС ОПЕТ ХАРА ШИРОМ СВЕТА. САВРЕМЕНА МЕДИЦИНА, УПРКОС НЕВЕРОВАТНОМ НАПРЕТКУ, ЧЕСТО ЈЕ НЕМОЋНА ПРЕД ЊИМ.

Кад падне вече и поред велике запаре, журимо да затворимо прозоре, гасимо светлост, све не би ли се некако ослободили досадног зујања и неугодних уједа. Минут-два траје гробна тишина, а затим се опет јавља тај мали напасник, а да појма немамо откуда он опет овде. И поново исти циркус, с тим што се ујутро обично будимо исцрпљени и изуједани. За доручком „непријатељу" нигде ни трага ни гласа, а ми пребројавамо „ране".

Пошто је човек врло осветољубиво биће одмах после доручка пожуриће до најближе самоуслуге, где ће се снабдети, не баш јевтиним, хемијским средствима за борбу против инсеката. И тако наоружани спрејовима убитачних назива („бум", „топ" итд.), које нам препоручује реклама „гарантовано читаво лето без инсеката у кући" и намазани некаквим средствима „која поуздано штите нашу кожу више часова од уједа комараца" безбрижно дочекујемо наредно вече. И, заиста, досадног зујања нема. Али, шта нас то гуши, што нам се уста грче као да примамо наркозу? Пропада нам још једно вече.

Ујутро се будимо још нервознији него претходног дана и читајући детаљније упутства са наших „свемоћних" спрејова и крема сазнајемо да нису баш безазлени. Пише ту, да треба покрити и акваријуме и кавезе са птицама, јер ова хемијска средства не праве велику разлику између штетних инсеката и осталих животиња. А и човек може да настрада.

Онда лепо побацамо све те „отрове" (медицински стручњаци посебно упозоравају на штетност ових препарата по људско здравље) и некако успевамо да набавимо последње чудо технике – тзв. „електронску инсект лампу", која, ако је веровати реклами представља „идеалну, економичну и хигијенску методу за уништавање инсеката". Убрзо ћемо се уверити да су чудотворне лампе можда и постојале, али у доба Аладина...

Нешто више шанси на успех обећавају искуства из књижица „здравствених водича за тропе", где лепо пише: „Пазити на то, да се у близини не налазе легла комараца..." Значи, у пречнику од једног километра треба исушити све баре, уништити вегетацију у околини и тако онемогућити развијање ларви комараца. Али, нисмо пошли у експедицију већ на летовање?! Пошто је и то немогуће остаје нам једина права заштита – добро постављена заштитна мрежа против инсеката на прозорима...

Маларија опет напада

Можда се о комарцима и не би толико писало у свим могућим новинама да светом поново не хара маларија која на разним меридијанима односи више од милион људских живота годишње. Све више су угрожени и Европљани (туристи, радници у иностранству). Основни разлог за то је што је изазивач маларије постао отпоран на најчешће преписиван лек против ове тропске болести – „резохин".

За оне који путују у тропске крајеве најбоља превентива против маларије су „резохин" и „фансидар" и без њиховог редовног узимања неко егзотично путовање може и трагично да се заврши. Зато би маларију требало озбиљно схватити.

Најопаснија је маларија тропика од које болесник добије и температуру преко 40о, а има је у Тајланду, Кенији, Индији и Сри Ланки. Само 1934/35. било је у Сри Ланки два и по милиона оболелих од маларије – од тога је умрло чак 80.000 људи. Захваљујући ди-ди-тију маларија је на овом острву била „смирена" све до 1967. године, када је опет избила велика епидемија која се од тада јавља у масовном облику сваке треће-четврте године.

А још 60-тих година сматрало се да је маларија дефинистивно искорењена у свету. Светска здравствена организација снабдела је погођене земље потребним количинама лекова, и уз стручну помоћ ове земље су се једно време врло успешно бориле против преносиоца маларије, комарца маларичара (*Anopheles maculipennis*), уз помоћ популарног хемијског средства „ди-ди-ти" (енглеска скраћеница DDT за дихлородифенилтрихлоретан, средство за дезинсекцију, који је пронашао немачки хемичар Цајдлер 1873). Захваљујући њему само за десет година број оболелих од маларије у Индији је, на пример, опао са осам милиона на 50.000. Био је то огроман успех науке у борби против комараца, али само закратко. Наиме, данас у овој земљи има око четири милиона маларичара, док их широм света, према процени угледног медицинског часописа „Селекта", има око 400 милиона?! Према подацима истог часописа само у Африци годишње од подмукле маларичне грознице умре милион деце испод пет година. Разлог за повратак маларије у ове крајеве је врло једноставан: маларични комарац је у међувремену постао отпоран на многа хемијска средства којима је раније био уништаван. Да апсурд буде већи, захваљујући све већем напретку човечанства број ових опасних инсеката може страховито да се увећа. Наиме, новоизграђени системи за наводњавање представљају идеално легло за комарце и њихове ларве.

Једини спас – вакцина

У чему се састоји кривица комарца анофелес? Једноставно, пошто исиса крв оболелог од маларије, он је преноси с болесника на здравог. Изазивачи су маларични паразити плазмодије из реда протозоа. Болест највише оштећује крв јер се паразити развијају у црвеним крвним зрнцима и разарају их, као и друге виталне органе – нарочито слезину и јетру. Основни симптоми су изненадни напади дрхтавице и висока температура. Често наступа и несвестица а на крају смрт.

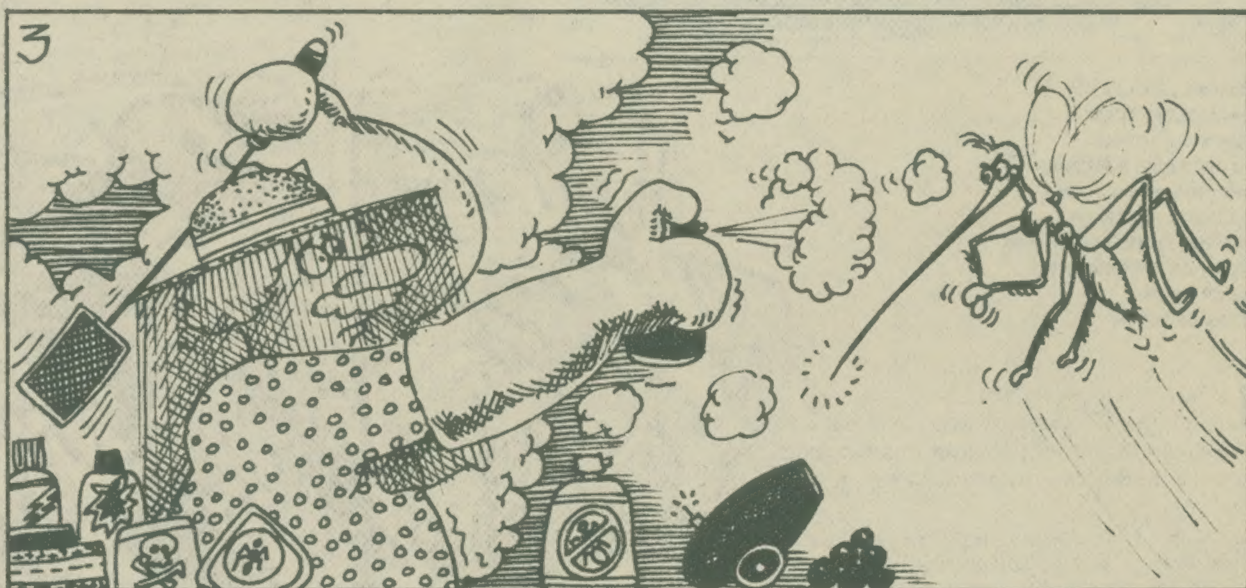

Пошто су неки досадашњи лекови постали неефикасни, у међувремену научници из читавог света раде на проналажењу ефикаснијих препарата против маларије. Кинези се, рецимо, користе екстрактом једне лековите биљке за коју се зна преко 2000 година. Американци су из старог антималаричног средства кинина развили најновији лек „мефлоквин" који се управо испробава у маларичним областима и који на тржишту треба да се појави следеће године.

Научници њујоршког универзитета, „Елиза Хал" института у Аустралији и института за биохемију „Макс Планк" у СР Немачкој, отишли су још један корак даље. Наиме, на добром су путу да пронађу вакцину против маларије. Али, ту вакцину не треба очекивати пре 1987. године.

М. Ш.

ОТКАЗАЛА СВА ТРИ МОТОРА

ВЕЛИКИ ПУТНИЧКИ АВИОН ПОЧЕО ЈЕ ДА ПАДА ПРЕМА ОКЕАНУ КАО КАМЕН. ДОК ЈЕ У ПИЛОТСКОЈ КАБИНИ ВЛАДАЛА ГВОЗДЕНА ДИСЦИПЛИНА, ПУТНИЦИ ЗАХВАЋЕНИ ПАНИКОМ РИДАЛИ СУ, ОПРАШТАЛИ СЕ ЉУБЕЋИ СЕ С НЕПОЗНАТИМ ОСОБАМА. САМО СУ НЕКИ ОДВОЈИЛИ ВАЖНА ДОКУМЕНТА, НОВАЦ, ИЗУЛИ ЦИПЕЛЕ, СКИНУЛИ ОДЕЛА И ПРИПРЕМИЛИ ПОЈАСЕВЕ ЗА СПАСАВАЊЕ.

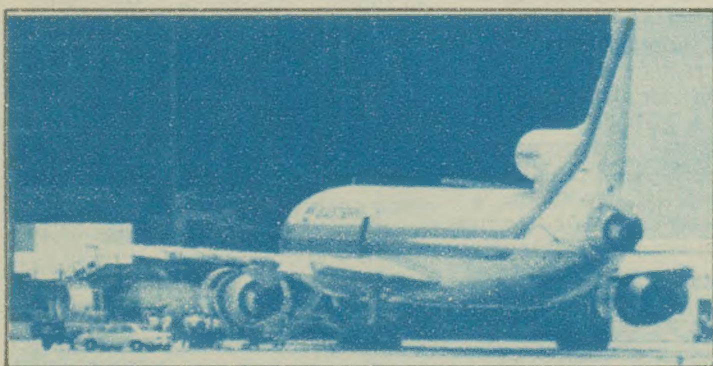

Велики „Локид L-1011" непосредно после срећног слетања на аеродром у Мајамију: још укочени од страха од смрти у ваздуху путници су морали да трче јер су сигнали јављали да се авион може запалити.

Петнаести мај ове године.

Лет број 855 америчке ваздухопловне компаније „Истерн ерлајнс" од Мајамија на Флориди до Насауа на Бахамским острвима почео је сасвим нормално.

Џамбо-џет типа локид L-1011 тежак хиљаду две стотине тона одмах се нашао изнад Атлантика и брзо достигао одређену висину. А онда је настала драма.

Шта се догађало у току следећих шеснаест минута, верно је забележено на магнетофонској траци. Снимљен је читав разговор између пилота и контролног торња на аеродрому у Мајамију.

Контролор лета Мартин Лаут: (49 година): „Имате ли каквих питања?"

Капетан авиона Дик Боди (47 година): „Управо смо из предострожности искључили мотор број два јер је почео да се гуши".

Контролор: „Је ли вам потребан посебан савет?"

Капетан: „Одговор је не".

Тачно је 9 часова, 29 минута. С једним искљученим и два исправна мотора, пилот је усмерио авион натраг према Мајамију.

Три минута касније радио-телеграфист с авиона поново успоставља везу с контролним торњем.

Капетан: „Инструменти бележе прилично озбиљан сигнал: притисак уља у сва три мотора пао је на нулу. Враћамо се на аеродром".

С контролног торња дат је знак за аларм првог степена. Авиону на лету број 855 одобрава се да одабере канал за повратак на аеродром. Може летети којим правцем жели. Све остале летелице упућују се ван његовог курса.

Уз писту на аеродрому Мајами распоређена су возила за спасавање, ватрогасна и друга, а више бродова, хеликоптера и авиона упућено је у сусрет оштећеном „локиду".

У 9.33 капетан Боди јавља контроли летења: „Још један мотор престао је да ради". Само 14 секунди касније додао је: „Управо је отказао и трећи мотор". По гласу капетана Бодија било је очигледно да савршено успешно савлађује узбуђење. Говорио је мирно као да је стање у авиону нормално.

Тад су већ и путници схватили у каквој су опасности. Мотори су били занемели и све се јаче чуо шум ваздуха који је пратио авион што понире. Уз то је летелица почела да се тресе, што је у таквим околностима природно.

Тешко је описати шта се све тад догађало у одељењу за путнике. Сигурно се може рећи да је преовладала паника. Ипак је она различито деловала на људе. Неке је захватило крајње очајање. Плакали су, ридали, препустили се хистерији. Поједини пут-

ници, потпуно апатични, љубили су се и опраштали с непознатим особама. Било је и оних који су, помирени са судбином, склопили руке и немо гледали пут неба. Само неколико путника сачувало је хладнокрвност. Они су одвајали важна документа и новац, изували ципеле, скидали одело и припремали појасеве за спасавање.

У исто време у пилотској кабини владала је гвоздена дисциплина. Посада је грозничаво проучавала све могућности за спасење.

Онда је капетан Боди саопштио путницима да се припреме за принудно слетање на море.

У 9.38 командни торањ пита капетана Бодија: „Да ли сте успели да укључите средњи мотор, број два?"

Капетан: „Још не".

Контролор Лаут: „Значи сад вам не ради ниједан мотор?"

Капетан: „Одговор је потврдан".

У том тренутку авион пропада брзином од 362 метра у секунди.

Лаут: „Ако заиста морате слетети на морску површину, јавите ми".

Капетан: „Не верујем да ћемо доспети до копна".

Лаут: „У реду. Упутили смо према вама све оно што смо могли обавестити. Хита вам се у помоћ са свих страна".

Било је 9.40 часова и авион се налазио само 1180 метара изнад површине мора. Сад се већина путника, у црном очајању, љубила, опраштала међусобно и са животом.

Капетан Боди и инжењер авиона покушавали су на све могуће начине да покрену бар један мотор.

У 9.41 глас капетана објавио је путницима у авиону и контроли лета у Мајамију: „Успели смо да укључимо средњи мотор број два. Мислим да ћемо успети да долетимо до аеродрома".

Путницима је то обавештење било сувишно. Чули су кад је мотор прорадио.

Касније је утврђено да је тај мотор прорадио покренут правим чудом. Иначе, три минута касније авион би се сурвао у Атлантик.

Било је 9.42 кад се капетан Боди опет јавио контроли лета у Мајамију: „Да, успећемо".

У 9.43 већ је збијао шалу: „Надам се да ми је обезбеђена дозвола за слетање!"

Сад се и контролор лета Лаут смејао, али још помало у грчу.

Капетан Боди наредио је, затим, посади да путнике обилно послужи пићем. Шта ко жели и колико жели. Нико није одбио чашицу. У живот су се вратили и они обамрли од страха. Процес је био муњевит, црно очајање зачас се преобратило у хистеричну радост...

У 9.45 авион с линије 855 слетео је на писту аеродрома у Мајамију. Летелица је још клизила бетонском стазом кад се мотор број два, једини који је радио, опет угасио, али су сигнали на контролној табли јављали да се због прегрејаности лако може упалити.

Путници, који су доскора били укочени због страха од смрти, сад су морали да спринтају не би ли спасли живот.

Срећно су сви стигли до пристанишне зграде, а ни авион се није запалио.

Сви путници из локида L-1011одмах су се окупили у ресторану аеродрома. Ту је настало невиђено славље. Јасно – на рачун ваздухопловне компаније „Истерн ерлајнс". Била је то лумперајка осуђених на смрт, па помилованих у последњем тренутку – три минута пре погибије. Сви преживели, значи сви путници и посада, славили су други рођендан.

Тек после неколико часова, кад је авион прегледан, утврђено је зашто су мотори отказали. Авиомеханичар који је у резервоар наливао уље за мотор заборавио је да отвор запуши чепом... А тај гумени чеп кошта 5.000 старих динара!

П. Т.

Кад је главни, други мотор, поново прорадио капетан је наредио: „Свима пиће. Шта ко жели и колико жели". Нико није одбио чашицу.

И МАЧКИ ТРЕБА ПОДИЋИ СПОМЕНИК

У сеоцету Павлово недалеко од Лењинграда пред Институтом за физиологију већ одавно стоји споменик псу који је подигнут на иницијативу Ивана Павлова (1849–1936). Подигнут је у част паса помоћу којих је славни совјетски лекар, физиолог, нобеловац, успео да открије многе тајне везане за варење и условне рефлексе. Међутим, тврде многи, и мачка, ништа мање, заслужује да јој се човечанство захвали бар једним спомеником.

Да би поткрепили своје тврдње научници истичу да је баш захваљујући мачкама откривена алергија, болест од које данас пати добар део човечанства. Лекари су на мачкама испитивали, и утврдили, делотворност многих данас незамењивих лекова за срчане тегобе и болести очију. Оне су биле заморчићи и кад се испитивао утицај бестежинског стања на будуће космонауте: показале су, и доказале, да се на бестежинско стање, човек лако привикава после тренинга. Истина, неке од њих су у том стању дрхтале од страха и мјаукале до избезумљености док су друге, по правилу „бескућнице" које су свашта прошле у животу – једноставно гледале само како да се канџама што чвршће ухвате за нешто.

Као и пси, и мачке су често у прилици да помогну човеку да савлада велике напоре који су углавном везани за научноистраживачке експедиције. По мраку поларне ноћи кроз Северни ледени океан плива санта са научном станицом „Северни пол", заједно са људима ту су и пси и мачак Кузја. А на другој страни света, у антарктичкој насеобини Мирни, са научницима већ шест година живи мачак по имену Борис Борисич. У Таџикистану, у центру Памира, на највишој хидрометеоролошкој станици у свету „Ледник Федченко" одомаћио се мачор Кеша...

ВИДЕЛА САМ ТЕ, САД МОГУ ДА УМРЕМ!

ХОЛИВУДСКЕ СЦЕНЕ У БЕОГРАДУ

НАШ НАРОД ЈЕ ИЗЛУДЕО КАД СУ НАС НЕДАВНО ПОСЕТИЛИ ЈУНАЦИ ТВ-СЕРИЈЕ „БОЛНИЦА НА КРАЈУ ГРАДА", МНОГО РАНИЈЕ ПАДАЛИ СУ У НЕСВЕСТ ЗА БЕН КВИКОМ ИЗ „ДУГОГ ТОПЛОГ ЛЕТА"... МАЛО СЕ, МЕЂУТИМ, ЗНА ДА СЕ ПРЕ ПЕДЕСЕТАК ГОДИНА ЈОШ ЖЕШЋЕ ЛУДОВАЛО ТАКОЂЕ ЗА ЈЕДНИМ ГОСТОМ, АЛИ НАШИМ ЧОВЕКОМ...

Никада Кнез-Михаилова улица у Београду у својој историји није била тако празна као тог предвечерја, 7. септембра 1928. Шта се десило с толиким светом који свако вече обавезно запоседа свој корзо? Бројне кафане зврјале су готово празне, сладолеџије се досађивале поред колица, чак су и колпортери замукли. Путник-намерник би помислио да је нека велика невоља потерала Београђане са главне улице.

Међутим, на другом крају града, на железничкој станици, нема места ни игла да падне. Неколико хиљада Београђана у најсвечанијој одећи просто је окупирало пероне и колосеке, жандарми их узалудно терају да се повуку јер ће наићи воз а онда може... Али онда није ни важно, добацују многи, важно је само да стигне тај воз и у возу – он. Наравно, кад је он у питању сасвим је разумљиво да велику већину на дочеку представљају оне. Од гимназијалки које су побегле са наставе до средовечних удовица па и оних којима, бар се тако надају, мужеви не знају где су.

Неколико путника у чекаоници станичне зграде безуспешно покушава да се пробије до перона, њихов воз одлази без њих. Гомилу не занимају њихове јадиковке, чак ни појачања која су жандарми добили... Одједном се чује глас да брзи воз из Новог Сада стиже на први колосек другог перона. Маса као подивљала креће на ту страну, онда неко избацује вест да ће воз ипак стићи на први перон, светина се повија, судара. Општи кркљанац који изненада, смирује саопштење да дотични брзи воз касни 60 минута. Чују се узвици разочарења, али нико не напушта станицу.

Бекство, једно па друго...

Тачно у 18 и 40, извештава сарадник „Политике, у дну колосека појављује се воз. Брзо се примичу два велика фењера на челу црне локомотиве. Маса се повија, љуља, а онда граби према возу који шиштећи и пиштећи улази у станицу. Многи су закрчили колосек и не зна се ко је на већој муци: жандарми који покушавају да рашчисте колосек или машиновођа који мора пре времена да успори да не би неког згазио. И брзи воз из Новог Сада на крају је стао. Светина јури од вагона до вагона не би ли у неком од њих препознала толико очекиван лик. Узалуд. Све нека обична свакодневна лица која, добро се то види, не могу да се начуде овом што их је сачекало на београдској железничкој станици.

А драга, толико очекивана личност по својој прилици зна шта га чека, јер уз помоћ жандарма и у пратњи сестара и дописника „Политике" из Новог Сада лукаво излази на другу страну воза и преко празног перона хита ка излазу. Још мало и успео је. Али, ни они који чекају нису баш наивни: убрзо су схватили маневар свога идола и – пронашли га. Жандарми вичу, псују, ударају, али светина то нити чује нити осећа. Важно је да је он ту, да га уживо виде. Многи се не задовољавају само гледањем: дирају га, вуку, чупају. Жандарми ипак, на једвите јаде, успевају да направе кордон и он са пратњом успева да се докопа станичног комесаријата где једна од његових сестара са жаљењем констатује да је неко у оној гужви олакшао за пакет са њеним новим и скупим ципелама.

Испред станичне зграде стигао је лепи жути „деланж". Маса га је зачас опколила: то је његов аутомобил, сад ће и он. Али, он очигледно није превише одушевљен таквом идејом па, кријући, у другом аутомобилу напушта станичну зграду и Балканском улицом креће ка свом пребивалишту, хотелу „Српски краљ". Мора да стигне да се преобуче и мало дотера после пута јер у 19 часова мора да буде у згради „Политике" чији је гост.

Боже, како је леп!

У Поенкаревој улици (данас Македонска) испред зграде „Политике" преко две хиљаде људи нестрпљиво очекује његов долазак. Кад год се издалека појави неки аутомобил, маса похрли према њему. И овде су жандарми немоћни па им из касарна у помоћ стиже још десетак колега с пушкама: овако нешто никад нису доживели а нису ни слутили да тако нешто игде има. Али, посао је посао, реда мора да буде.

Човек који је уздрмао Београд у једној сцени филма „Алахов врт", заједно са партнерком, једно време и животном, Алис Тери.

Око 20 часова појавио се елегантни „деланж". Они који су чекали више од два часа нису могли да сачекају да аутомобил дође до зграде „Политике": јурнули су и опколили аутомобил, а дечурлија се зачас узверала на кров. У том општем метежу жандарми су поново покушали да преузму главну улогу и за дивно чудо успели су да направе јак кордон и омогуће аутомобилу да дође до „Политике". Из масе се чују уздаси: „Јао, како је леп... Па још мио и љубазан..." Хиљаде руку пружају се према аутомобилу, шофер, у животној опасности запомаже и покушава да изиђе...

И онда, на изненађење свих, аутомобил одлази даље. Маса као помахнитала креће за њим, већ стижу у Хиландарску улицу. Многи у бесу и немоћи рукама лупају по аутомобилу, вичу и вриште захтевајући да њихов љубимац изиђе, да га виде, ако буду имали среће, и додирну... Изненада до њих допире узвик:

– Ево га пред „Политиком"... Овамо, овамо... подвала!

Из малог плавог аутомобила који се зауставио испред зграде „Политике" искаче он и журним кораком граби према згради, али ипак не стиже да умакне. Пред вратима га сачекују многе руке, жандарми се поново својски труде да обаве свој посао, настаје право рвање, улазна врата прскају у парампарчад и, на крају, он успева да уђе у „Политику".

Бацила се пред аутомобил

„Политикин" репортер у стопу прати госта и бележи да се он „леп, насмејан и помало збуњен пење уз степенице". Многе девојке које су се кришом увукле у зграду „Политике" стављају своје марамице по степеницама и он гази преко њих. Једна од њих, вештија и одважнија, изненада му је прискочила и, док дланом о длан, из џепа његовог сакоа извукла је свилену марамицу и нестала.

Пред зградом „Политике" маса је клицала и захтевала да се појави, да га виде. На безбедној удаљености од гомиле обожавалаца он им је неколико тренутака, не скидајући осмех, задовољно одмахивао.

Крем престоничког живота, не желећи, наравно, да се меша са „светином" уграбио је прилику да га види, прави срећници и да му стегну руку у луксузном хотелу „Палас" где је за драгог и толико очекиваног госта била приређена раскошна вечера.

Сутрадан умало да дође до трагедије. Његов аутомобил је ишао Скопљанском улицом и наједном се испред њега бацила једна сасвим млада девојка. Да шофер није био присебан и у последњем тренутку притисну кочницу, ко зна шта би било. А кад се аутомобил зауставио, девојка је муњевито устала и притрчала аутомобилу:

– Хтела сам само да те видим! Сад могу да умрем! – узвикнула је и као у неком трансу отрчала низ улицу.

Мада се пратња из све снаге трудила да од радозналих сакрије куда ће проћи, све је било узалуд. Кад би га само неко видео за тили час би околне улице облетела вест и он би се нашао окружен масом обожавалаца. Вероватно нико дотад у Југославији није дао толико аутограма, али се о једном данима причало. Наиме, неки промућурни трговац је у тој општој гужви успео да на потпис потури припремљен рекламни слоган: „Од свога детињства хранио сам се виролом, и зато сам тако млад и леп!" Истог дана у Београду више није било могуће наћи ову храну.

Увређени каваљери

Наравно, добру прилику видели су и многи кројачи и трговци тако да је наш јунак просто био затрпан понудама да носи то и то одело, шешир, ципеле... А кад се прочуло да ће на Царевој ћуприји присуствовати коњичким тркама, тамо су стигли и они који, да опросте, не разликују коња од магарца. Заузео је једну ложу са својим сестрама и новинарима, забележио „Политикин" извештач, и ту остао све време док су крај њега сви дефиловали да га виде. Сликали су га сваког часа, и то не само професионални фотографи него и аматери. За непун сат потписао је неколико стотина карата.

Једном умало да лоше прође. Ненајављен је стигао у тада елитни ресторан „Руска лира" и, нормално, сви су га одмах опколили. Не баш сви, за празним столовима остали су увређени каваљери чије су даме, без много обзира, одјуриле ка свом идолу. Да не беше неких разумнијих, ко зна како би се све завршило. Не зна се како су дотичне даме прошле код куће (?).

Тих дана се по целом Београду само о њему причало: и по кафанама, и на улици, и по школама. За 12. септембар увече у биоскопу „Касина" заказана је премијера његовог филма „Алахов врт". Огромна маса света сатима је пред биоскопом очекивала долазак свог љубимца. Карата, јасно, није било ни за лек. У сали окићеној цвећем врило је као у котлу.

Светло се већ угасило, а њега у ложи још нема. И изненада рефлектор осветљава ложу и у ложи њега насмејаног. Публика је у делиријуму који се зачас прекида почетком филма, а онда наставља јер њихов јунак, који је ту међу њима, надмоћно савлађује једну по једну препреку. Свим срцем, свом душом, публика учествује у развоју филма. Она пати са својим љубимцем, она љуби када је он заљубљен, она учествује, пљескајући, у сваком његовом пољупцу.

Међутим, он није сачекао крај филма, вероватно се уплашио необузданих излива својих обожавалаца. Једна озбиљна дама, забележено је, богато је наградила келнера да јој да чашу из које је он пио воду за време приказивања филма.

Новине су тих дана забележиле и да је посетио Загреб, Параћин, Јагодину, Нови Сад... Свуда иста слика: маса у делиријуму...

* * *

Јунак који је тада залудео Београд звао се Светислав Петровић, уметничко име му је било Иван. Рођен у Новом Саду 1894, Петровић је у Француској направио изузетну глумачку каријеру и стекао славу немим филмовима као што су: „Нечовек", „Госпођа са сунцобраном", „Пољска крв", „Пакао", „Алахов врт", „Лекар за женске болести", „Чаробњак", „Осуђени на живот", „Процес", „Ероика"... Филмске енциклопедије га представљају као првог нашег глумца интернационалног значаја у доба немог филма. Умро је 1962. године.

Приредио:
Петар Милатовић

СУДИЈА ГВЕН

Јесте ли икада видели жену – боксерског судију? Нисте. То, међутим, никако не значи да их на овом белом свету нема. Тридесет деветогодишња Американка Гвен Фарел из Лос Анђелеса је, рецимо – професионалац. Жена је завршила одговарајуће школе, од одговарајућих институција добила дозволу и сада дели спортску правду.

Зашто то Гвен ради? Из чисте љубави, каже. Треба јој веровати, јер као изузетно тражена манекенка и глумица зарађује више него довољно. Гвен је, једноставно, волела бокс одмалена. Пре неколико година изабрана је за „навијача године" једне дворане за бокс у Лос Анђелесу: пуних дванаест месеци није пропустила ниједан меч, а уз то је још била и најватренија.

Тада је „навијач" пожелео да постане – боксерски тренер. И за тренера је потребна дозвола, па је Гвен поднела молбу која је одобрена. Шеснаест месеци је тренер Фарел тренирао једног боксера велтер-категорије. Резултат? Једанаест победа, једно одустајање од борбе, један изгубљени меч.

Пошто је једно време аматерски судила у Атлетској лиги полиције у Лос Анђелесу, Гвен је пре две године завршила курс и од калифорнијске атлетске комисије добила дозволу професионалног боксерског судије. Отада је судија Фарел судила у преко 40 мечева у јужној Калифорнији.

Како се на рингу сналази особа од 165 центиметара и 51 килограма која је уз то још и жена?

– Било је тренутака када су ми момци задавали муке, али већина је спремна на сарадњу. После извесног времена сви забораве да сам жена и схвате да сам – судија, каже Гвен.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

Distributed by King Features Syndicate

Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

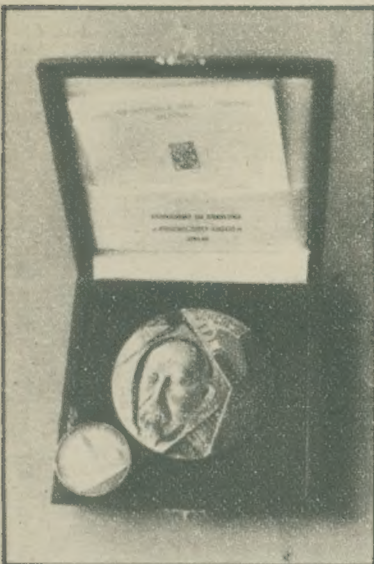

КОЛОДИ У КУТИЈИ: – Иако су пропозицијама биле предвиђене награде само за појединце, Италијани су накнадном одлуком доделили специјалну медаљу нашој екипи и нашем листу – као најзаслужнијем за масовност и успех Конкурса уопште. Није скривен податак да је одзив италијанске деце три пута мањи од нашег.

ВЕРОВАЛИ СМО У СЕБЕ: – Ово је снимљено у Пистоји на дан завршне свечаности доделе Златног Пинокија. Колико смо веровали у себе најбоље говоре ова лица и уздигнуте руке „сребрног" Франција (у првом плану) и Марка.

И ОНИ СУ БИЛИ „НАЈ": – На окупу су се нашла деца из двадесет земаља. Па ипак, Јапанац Хидеки је убрзо постао заједничка маскота. Најпре изузетно стидљив, чак толико да се није усуђивао да неког погледа у очи, брзо се ослободио и зближио са свима. Дечаци су га задиркивали а девојчице, такође у шали, штипкале за буцмасте образе. Марко Брајовић (десно) звани „вокменко" био је његова супротност, бар што се килограма тиче, али је зато био највештији у споразумевању са домаћинима. Ту је и Мирко назван „водопија" чији се цртеж највише допао жирију Забавника.

У ЗНАКУ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДВЕ ТРЕЋИНЕ ОД УКУПНОГ БРОЈА ПРИСПЕЛИХ РАДОВА ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА ПОСЛАЛИ НАШИ МАЛИШАНИ! ЗАУЗЕЛИ СМО ПРВО МЕСТО КАО ЕКИПА, СРЕБРНИ ПИНОКИО – ДРУГА НАГРАДА – ПРИПАО ЈЕ НАШЕМ ФРАНЦИЈУ СКАЛАРУ, А „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" ДОБИО ЈЕ МЕДАЉУ ЗА УСПЕШНО ВОЂЕНУ АКЦИЈУ.

Дуња, Ева, Изабела, Душица, Небојша, Мирко, Франци и два Марка (недостајала је само Илдико) срећно су се вратили из Италије. А то значи још нешто – пуних руку и пуна срца. Седам дана проведених у земљи Пинокија, захваљујући једној лепој замисли, било је сасвим довољно да се на једном месту, у право време, окупи свет у малом – дечји скуп који увек нешто обећава, нуди игру и смех и једно дивно осећање блискости које руши све границе...

У неком дневнику свакако ће остати забележено да су Југословени свој допринос добром расположењу дали још на самом поласку из Београда. Јер, чим смо узлетели из позадине се зачуо гласић који је питао: „Има ли пилота у авиону?!" Затим су неки тражили да се отворе прозори или да се испробају појасеви за спасавање, док је у међувремену Изабела са отвореном кутијом кекса ишла од путника до путника...

Рим нас је дочекао као најдраже госте. Нисмо изневерили наше домаћине, а кад смо им предали материјале, одушевили су се. Чули смо их како говоре да је оно што су Југословени учинили заиста велико и непоновљиво. И кад је објављено да је од укупно 24 хиљаде радова приспелих на конкурс из читавог света 16 хиљада цртежа само из наше земље, свима је било јасно зашто је из Југославије стигло деветоро деце, а из свих других по једно.

На великој свечаности доделе Златног Пинокија почела је права радост наше деце. Златног Пинокија није добио нико од њих (припао је Финцу Маркусу Нинисалу), али су зато наши такмичари сви заједно проглашени за најбоље. Десет специјалних медаља уручено је Југословенима на посебној свечаности која се ни по чему није разликовала од главне. Севали су блицеви, зујале камере... Правили смо се важни, имали смо и зашто. Наш представник Франци Скалар из Крања, иначе званични добитник Сребрног Пинокија, појавио се и у директном програму италијанске радиотелевизије који је емитован из Монтекатинија где је група била смештена.

Медаљу је добио и Политикин забавник – за успешно вођење акције којој је посветио мноштво својих страна.

Уследио је туристички програм који је финалисте конкурса све време боравка, из часа у час, држао на ногама. Деца су стигла у Фиренцу, под криви торањ у Пизи, на обале Тиренског мора. Наравно, најузбудљивије је било у спомен-парку посвећеном Пинокију и његовом творцу, у месту Колоди. (Славни писац је, сећате се, узео за презиме родно место своје мајке.) На кривудавној стази која води кроз шуму пресретали су их јунаци из бајке, стигли су и у чељуст огромног (каменог) кита. Тамо је неко питао може ли да уђе у воду и покупи новчиће из фонтане, а пред лавиринтом су сви углас уплашено дозивали Дуњу која се, после готово пола часа, појавила из сасвим супротног правца... Она уопште није ни улазила.

ДУЕТ „ДД" – Две девојчице или Дуња и Душица, како хоћете. Није шала кад је дошло време да се запева, били смо опет први и наравно, најгласнији. „Југославијо", „Мотори", „Цули"... орило се из свег гласа. Што су аплаузи били јачи, то смо ми били гласнији. Како смо почели тако смо и завршили – срећни и насмејани вратили смо се својој земљи и својим кућама.

Нико није желео крај, али је и он морао да дође. Заорило се до виђења и хвала организаторима боравка у Италији, Туристичкој организацији из Пистоје, њиховом председнику Угу Полију и нашим сталним пратиоцима Паолу и Росани. Наши малишани су заузврат добили похвале за беспрекорну дисциплину. Посебно занимљив био је растанак са Јапанцем Хидекијем који се поздрављао са „кар'о куруа" (круна или писмо). То је било све што је знао на неком од других језика. А научио га је друг из Португалије Мануел.

Упртили смо торбе које су сада биле дупло дебље и сели у воз за Рим.

– Тета Зоро, треба ли до новог конкурса да чекамо сто година? – сасвим озбиљно упитао је Марко.

Диего Варагић

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" УЗ ТВ СЕРИЈУ „МИСТЕРИЈЕ СВЕТА" АРТУРА КЛАРКА

Цртеж паука у пустињи Наска: први су га из ваздуха угледали чланови једне чилеанске експедиције.

КО ЈЕ И ЗБОГ ЧЕГА ПРАВИО ЏИНОВСКЕ ЦРТЕЖЕ НА КАМЕНУ И ЗЕМЉИ, РАЗАСУТЕ ПО ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ И СЕВЕРНОЈ И ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ, НАЈЧЕШЋЕ РАСПОЗНАТЉИВЕ ЈЕДИНО ИЗ ВАЗДУХА?

АРАБЕСКЕ ЗА ·

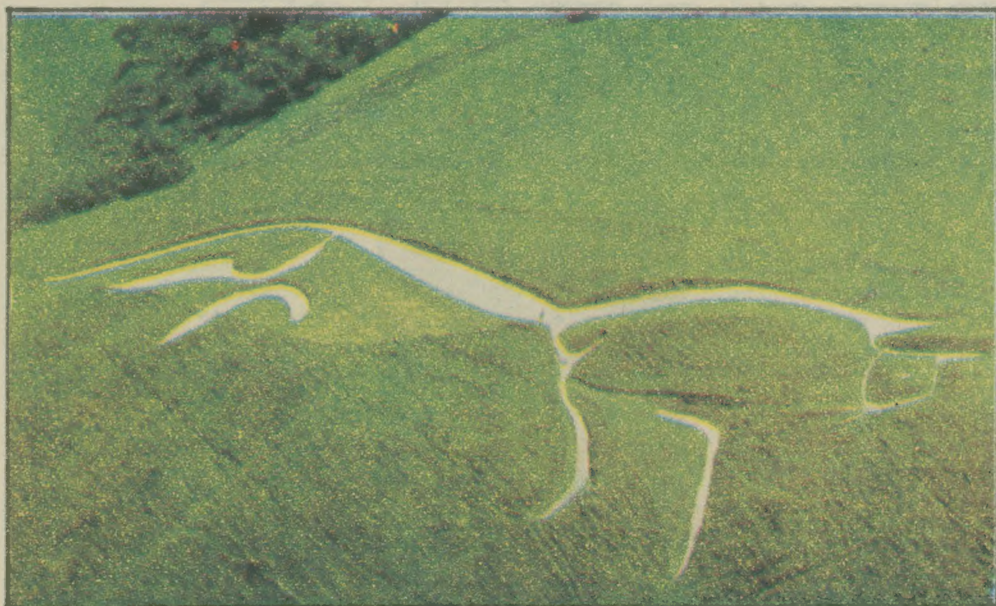
Дуге традиције на подручју Енглеске: „Бели коњ" код Афингтона.

Док су 1927. године вршили истраживање из ваздуха, чланови једне перуанске екипе угледали су у пустошној долини Наска, великој око 500 квадратних километара, читав „зоолошки врт". Пред њиховим очима указали су се цртежи разних птица, паука, лисице, кита-убице, мајмуна, окружени са више од сто спирала, многобројним троугловима и трапезима и преко 13.000 савршено правих линија.

Дванаест година касније у долину је стигао Пол Косок са Лонгајлендског универзитета и почео систематска истраживања која није прекидао све до своје смрти, 1959. године. Када је 22. јуна 1943. угледао сунце тачно над крајем једне од линија, закључио је да је најзад добио доказ да долина представља „највећу астрономску књигу на свету". Двадесет други јун, као што знамо, на јужној полулопти означава зимску краткодневицу (солстициј). Одмах после рата Косоку се придружио још један заговорник праисторијске астрономије – Немачка научница Марија Рајхе.

Пре браће Монголфје

Двоје научника провело је многе године у обилажењу, мерењу и скицирању линија добијених пре готово два миленијума уклањањем тамног камења са светле земље. У исто време Косок и Рајхе су метлицама чистили линије, склањали камење које се у њих скотрљало, откривали нове. После Косокове смрти Марија Рајхе је наставила посао сама, станујући у селу Ингенио близу главне концентрације линија. Објавила је већи број радова о долини Наска, као и књигу под насловом „Мистерија у пустињи".

Мада је у међувремену одустала од неких својих ранијих идеја, доктор Рајхе још увек верује да линије представљају џиновски календар. Насканци, чија је култура постојала између 400. пре наше ере и 600. година наше ере, били су, по мишљењу немачке научнице, пре свега земљорадници. Да би правилно планирали циклусе сетве и жетве морали су да знају право време почетка годишњих доба. Због тога су правили „маркере" – линије усмерене ка тачкама где на хоризонту излазе или залазе сунце, месец или поједине звезде.

Своје тврдње Марија Рајхе је поткрепљивала и многобројним другим налазима – предметима од кованог злата, глиненим посудама, вуненим тканинама – који откривају напредну културу. Ови налази, међутим, као и делови конопаца, рупе са траговима ватре у тлу и чврсте тканине, навели су једног америчког бизнисмена на смелу хипотезу. Имајући у виду да се цртежи, од којих се неки простиру и до 1.000 метара у дужину, могу добро сагледати једино из ваздуха, као и да се поједини међу њима протежу и преко јаруга и брежуљака, богаташ Џим Вудмен је изнео замисао да су Насканци могли да лете, уз помоћ примитивних балона са топлим ваздухом.

Да не би остао само на идеји, Вудмен је са енглеским пилотом у летењу балоном Џулијаном Нотом 1975. године извео необичан експеримент. Њих двојица су направили балон „Кондор 1", наводно веран праисторијским узорима, и њиме су извесно време летели над пустињом. Тиме су, можда, доказали да су становници долине Наска летели пречувене браће Монголфје, 1783. године, али заправо нису успели да објасне порекло и намену тајанствених линија.

Путокази за астронауте

Премда су професор Косок и доктор Рајхе практично цео свој живот посветили истраживању долине Наска, цртеже у пустињи учинио је славним један други човек – швајцарски хотелијер Ерих фон Деникен. Износећи у својој књизи „Сећање на будућност" идеју о древним посетама ванземаљских астронаута нашој планети, „псеудоархеолог" Деникен је цртеже и линије у долини Наска протумачио као путоказе и писте за космичке бродове. Чиста глупост јер: васионски бродови слећу и полећу вертикално, тло је сувише меко и многе линије усмерене су ка падинама брда, где би се летелице – разбиле.

Нуђена су и друга егзотична „тумачења" насканских линија, попут оног о „невидљивим каналима електромагнетских сила у кори Земље", али су једно за другим падале у воду. Остало је, на крају, да се провери и претпоставка

„Див из Дорсета" код Серне Абаса: каснији уметници су покушавали да избришу „незгодно" обележје.

БОГОВЕ·

„Праисторијски" балон Џима Вудмена над долином Наска 1975. године: богаташ је тако желео да докаже да су Насканци могли да лете.

Загонетно порекло и намена: цртежи „крунисаних" људи у пустињи Атакама, Чиле.

Марије Рајхе о џиновском астрономском календару. Енглески археолог Џералд Хокинз унео је све податке о арабескама пустиње Наска, како их је он назвао, у компјутер. Испоставило се да се између праваца протезања линија и фигура и астрономских феномена не може наћи никаква веза. Број линија којима би се евентуално могле наћи календарске или астрономске карактеристике, једноставно, није премашио очекивану квоту статистичке случајности.

Сва је прилика да је најправилније тумачење које нуди Артур Кларк. Линије у Наски, вели познати научник и писац, неоспорно су загонетне и импресивне, али оне тешко да су више него тежња једног народа да остави белег о свом постојању, сразмеран величини долине у којој се налази. Људи су одувек небо насељавали боговима, а у поретку звезда видели чудна обличја ствари и животиња. Ако се мало више промисли и запне, те небеске узроке и није тако тешко репродуковати на тлу – колико да богови виде да људи на њих мисле и да их поштују.

„Илустроване хумке"

Долина Наска није једино место које надлећу археолози и туристи жељни да сопственим очима виде џиновске арабеске за богове. Четири године после свог чувеног лета „праисторијским" балоном, Џим Вудмен је отпутовао 1.370 километара на југ да погледа цртеже и линије за које се причало да се налазе у чилеанској пустињи Атакама. Уз пут је на тихоокеанској обали разгледао ликове ратника високе 90 метара. Видео је на Обојеној планини и друге геоглифе (цртеже добијене слагањем камења) – редове лама, кондора, кружница и спирала – за које тамошњи археолози сматрају да су биле путокази трговцима у време Инка.

На падинама Усамљене планине у пустињи Атакама, Вудмен је доиста, 1979. године, пронашао неколико џиновских ликова. Један од њих, „Див из Атакаме", дуг је 120 метара, обувен у чизме, на глави носи круну, а рука му је врх стрелице. Стручњаци претпостављају да су ликови у Атаками дело исте културе која је начинила цртеже у Наски јер су ове две пустиње повезане практично у једну.

Џиновски цртежи у камену нису никаква посебност Јужне Америке. Још 1932. године открио је пилот Џорџ Палмер велики лик човека, дуг око 30 метара, нацртан камењем на пустињском тлу код реке Колорадо, близу Блајта. Овај цртеж, као и други који су касније пронађени у близини, сличан је фигурама у Перуу и Чилеу, али је старији, настао отприлике 1.000 година пре наше ере. Цртежи у области Колорада су вишебојни и често леже један над другим. Најстарији међу њима су рељефи испуњени шљунком, у прво време виши од околног земљишта. Древни мајстори су касније спуштали шљунак испод нивоа околине.

Још северније, у провинцији Манитоба у Канади, налазе се велике контуре корњача, бизона, змија и људи окружене камењем. Старост им није утврђена, али се претпоставља да су дело Индијанаца из племена Чипева. Од Канаде, преко САД, па све до Мексика може се наћи и велики број хумки, најчешће од земље, у облику разних животиња. Те „илустроване хумке" обично су служиле као масовне гробнице, или као платформе за обреде. Има их преко пет стотина, а настале су отприлике почетком наше ере.

Коњи и дугајлије

У брежуљкастој и кречњачкој области јужне Енглеске, прекривеној травнатим тепихом, древни мајстори су на самом почетку британске историје исецањем бусенова створили десетине великих земљаних цртежа. До данас су сачувана само три импозантнија: „Бели коњ" код Афингтона, „Див из Дорсета" код Серне Абаса и „Дугајлија" из Вилмингтона.

„Бели коњ" на падини Беркшајрског замка – остатака некадашњег комплекса тврђава – представља стилизовану слику коња, веома сличну цртежима угравираним на келтским новчићима старим око 2.000 година. „Див" код Серне Абаса, дуг око 55 метара, прилично је „непристојан": уз тољагу од 37 метара, коју држи у руци, „аутори" су му нацртали и симбол мушкости дуг девет метара; касније „уметници" су у више наврата покушавали за ово незгодно обележје избришу. Енглески археолог Стјуарт Пигот је „Дива" повезао са културом Херкула, који се у другом веку наше ере проширио и Британијом. Пошто се цртеж налази у области у којој су пронађени многобројни налази из неолитског, бронзаног и гвозденог доба, његово порекло неки археолози померају знатније у прошлост.

„Дугајлија" из Вилмингтона по свој прилици потиче из праисторијске епохе. Прецизнију процену његове старости отежавају рестаураторски радови извршени 1874. године, када је са 7.000 цигала цртеж добио трајни оквир. Изгледа да је том приликом лик у извесној мери промењен, нарочито две мотке које држи у рукама; један цртеж из 1799. приказује „Дугајлију" са грабуљама у једној и косом у другој руци. Научници сматрају да овај див представља неко божанство, али ломе копља око избора. Нуде нам, тако, божанства из разних времена и крајева: Аполона, Хермеса, Балдура, Вотана, Тора, Веруну, Мухамеда, апостола Павла – листа овим није закључена.

Џиновске арабеске на камену и земљи, као што видимо, изазивају недоумице и неслагања и међу самим неучницима. Разумљиво, је, онда, да то постаје плодан терен за људе склоне спекулацијама. Један од њих, италијански публициста Пјетро Колосимо, на пример, сматра да су дивовске фигуре цртали дивови, који су, како каже, у прошлости насељавали нашу планету.

Прихватимо ли такву логику, доћи ћемо на крају до уверења да су и савремене бране, облакодере и фабричке комплексе градили не људи него неки модерни дивови. Прошлост је ипак људска.

Љ. С.

ЗАШТО КУПУЈЕМО ЖУТО И ЦРВЕНО

Свака боја изазива у човековом мозгу одређену реакцију. Тако плава ствара осећање спокојства и задовољства. Тамноплава боја – осећање безопасности.

Многи опити показали су да када се веома узбуђен човек унесе у одају чији су зидови и таваница обојени јаркоружичасто, он се брзо смирује и пада у стање полусањивости.

У току истраживања био је пронађен и „противотров" – плава боја за свега неколико секунди отклања мишићну слабост коју изазива ружичаста.

Научници ко и су гајили мишеве при ленoj или некој другој светлости утврдили су да различите боје различито утичу на раст појединих органа као и на „карактер" животиња. Они мишеви који су подизани при зеленој светлости били су мање активни од своје сабраће чији је живот протицао под црвеном.

Човек је, такође, веома подложан утицају боје. На пример, одређене боје и облици имају веома велик утицај приликом куповине. Није, случајно, истичу стручњаци, што су етикете на многим производима црвене или жуте. Купац који обилази радњу и прелази погледом преко разних производа, обавезно зауставља очи на производима чија боја изазива позитивне емоције. Црвена и жута боја асоцирају на Сунце и ватру домаћег огњишта. Поред тога, пакет обојен црвено или жуто изгледа већи него што је у ствари.

ОСТАЦИ МАРСОВОГ МЕСЕЦА?

Анализа неких „необичних" метеорита довела је научнике до занимљивих закључака. Тако су у саставу метеорита Ангра дос Риос, који је пао у Бразилу 1869. године, недавно откривени кристали минерала пироксена с веома богатим садржајем калцијума. Ти кристали могли су се образовати само при притиску вишем од седам хиљада бара, то јест у условима довољно великог небеског тела. Проучавање ретких гасова у метеориту омогућава да се његова старост процени на 4,55 милијарде година, што скоро одговара времену настајања планета Сунчевог система.

Метеор Нахла који је 1911. године пао у Египту садржи минерале који су се могли образовати само при високом садржају кисеоника у атмосфери и присуству влаге: слични услови некада су постојали на Марсу.

Све ове чињенице, по мишљењу неких астронома, дозвољавају закључак да су ови необични метеорити трагови распада небеског тела које је по својим размерама било налик на наш Месец, а налазило се у орбити у близини Марса.

НА ВРЕМЕ

Јапанци све раде лагано и студиозно, кажу познаваоци. Према томе и Такајасу Года, грађанин града Арао у области Кумамота, био би типичан Јапанац. Сваког дана овај шездесетшестогодишњак одлази на базен пливачке школе у свом граду и тамо по неколико часова дневно тренира. Разлог Године марљивости лежи у томе што је он замислио да победи на такмичењу за седамдесетогодишњаке које се сваке године одржава у САД, па је баш почео на време.

ЈЕДРИЛИЧАРСКА ТРКА ЗЕМЉА – МЕСЕЦ

Инжењери француског Националног центра за космичка истраживања већ су почели да примају пријаве за учешће у трци космичких бродова у чија ће једра „дувати" космички ветар. Према замисли француских стручњака, ракета би извела бродове на геостационирану орбиту и тек тада би такмичарима био дат знак да „подигну једра".

Ова замисао, поред спортског значаја, може да послужи науци и техници – да открије перспективу међупланетарних и међузвезданих путовања на „сунчани ветар".

КАСЕТЕ СА УЛИЧНОМ БУКОМ

Свашта људима пада на ум. Американац Чарли Стетлер, власник једног диско-клуба у Њујорку, зарадио је много долара кад се досетио да сними на касети њујоршку уличну буку. Назив те „музике" је „Зар-бррр-тууу", то су звуци Њујорка".

Идеја му је синула за време одмора на једном антилском острву, где га је, како каже, гушила тишина. Вративши се у Њујорк снимио је уличну буку велеграда на касети, прво као шаљив поклон пријатељима. Убрзо се показало да и тако сулуда идеја може донети новац. И Стетлер је готово без икаквих инвестиција стекао лепу зараду.

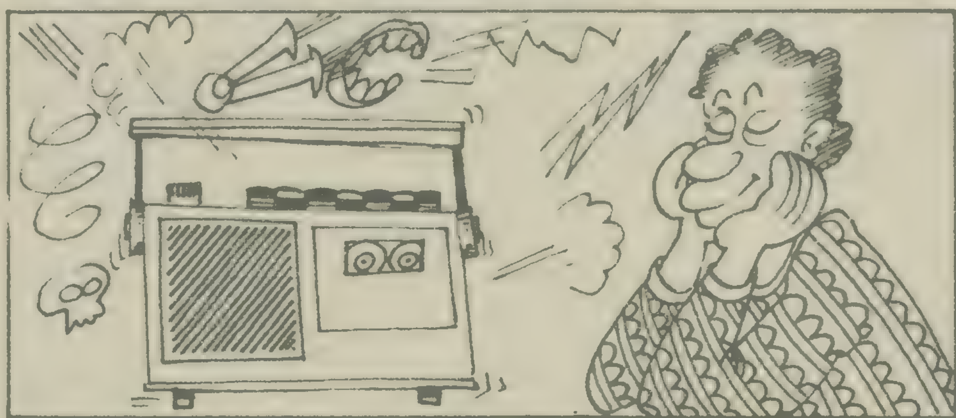

ПАУКОВО ЧУЛО ТРЕПЕРЕЊА

Изузетно осетљив орган чула које бележи разно треперење открили су научници с Универзитета у Франкфурту на ногама јужноамеричког паука-ловца („Cupiennius salei").

Орган се састоји од режњастог задебљања на ногама. То су у ствари сензори чије се скупљање и ширење мери милионитим деловима милиметра. Свако померање режњева преноси се живцима до центра за треперење, где се разлучује да ли треперење које је забележено потиче од плена, непријатеља, супротног пола исте врсте. Постоји и систем за „исправке" примљеног надражаја: то су длачице на ногама, које реагују на ветар и онда спречавају лажну узбуну да је, на пример, треперење изазвао плен. Ако паука-ловца нека опасност задржи на путу ка плену, он ће се

склонити, али ће за то време његов централни нервни систем одмах одредити најкраћи пут повратка – за случај да препрека нестане.

ЏИНОВСКЕ ЛИГЊЕ – СЕИЗМОЛОЗИ

Дионка (Architeuthis japonica) – тако се на јапанском зове „џиновска лигња", највећа врста лигње која може да се нађе у Јапанском мору. Донедавно она је била само предмет хвале рибара који би били тако срећни да је ухвате и јунака неких јапанских бајки, али сада, изненада, има шансе да постане најбољи пријатељ сеизмолозима. После катастрофалног земљотреса који је у мају ове године погодио северне делове јапанских острва јавили су се научници који тврде да има веома чврсте везе између потреса и појаве две велике лигње дугачке преко седам метара које су ухваћене само три-четири дана пре катастрофе.

Професор чувеног универзитета Токио, Јасуо Суехиро, који се већ годинама бави проучавањем веза које постоје између морске фауне и земљотреса чуо је за овај ретки улов рибара са северног острва Хокаида и одмах, у присуству неколико колега, рекао је да ускоро може да се очекује потрес. Трагична потврда његових речи које нису одмах најозбиљније схваћене дошла је убрзо. Новинари су одмах почели да га опседају. Професор Суехиро је замолио да се од тога не прави сензација, али је показао и податке о томе да је пре многих великих земљотреса који су имали епицентар на морском или океанском дну у близини Јапана, увек долазило до појаве великих лигњи које су у мреже хватали рибари. За сада још ништа није сигурно, али би локалне власти које сазнају за појаву даионка могле да дају бар прво упозорење за опасност од земљотреса, што би могло да буде веома корисно – каже професор.

БУМЕРАНГ КАО СПОРТСКИ РЕКВИЗИТ

Оружје аустралијских староседелаца које им је некада служило за лов и бојеве, необични бумеранг, сад је у многим земљама постао спортски реквизит. То је комад чврстог дрвета у облику равнокраког угла који је заобљен. Особина му је да се ако не погоди циљ врати ловцу.

Почело је у САД, па се пренело и у Европу: оснивају се клубови за бумеранг у СР Немачкој, Енглеској, Француској. Чланови га бацају на разне начине и излазе на такмичења. Чак су штампани и приручници са упутствима за бацање бумеранга.

НА КОМАНДУ – СЕДИ!

Приче о томе како је Њујорк опасан град у коме на сваком углу може да вас пресретне тип који ће вам затражити паре или отети ташну, познате су свима. Кад дођете у овај град, тако вам сви саветују, прихватите „правила игре" и немојте се изненадити ма шта вам се догодило. Да је Њујорк синоним опасности не само за странце већ и за саме Американце који дођу да га посете из других градова у САД потврђује и ова епизода која се одиграла у лифту познатог хотела „Плаза".

Неколико жена допутовало је из Пенсилваније. Добиле су кључеве соба и кренуле да се лифтом одвезу на одређене спратове. Заједно са њима ушао је и неки висок човек са псом. Када је лифт кренуо, човек је одсечним гласом наредио: „Седи!" Уплашене жене су селе на под. Онда је једну од жена упитао који јој је број собе и она му је сместа дрхтавим гласом одговорила: „Хиљаду шеснаест".

Касније, тог истог дана, када је жена из собе „1016„ сишла на портирницу, човек на рецепцији јој је саопштио:

– Господин из лифта се извињава, жели вама и вашим пријатељицама да плати ручак јер вас је вероватно његов пас на смрт уплашио када сте онако спремно селе на под!

ИМА ДВЕ ГОДИНЕ И – ЧИТА

Гења Куракин из Саратова, у Совјетском Савезу, има само две године и четири месеца и већ – чита. Када је имао 18 месеци Гења се тешко разболео. Оперисан је и хируршка интервенција је успела. Док се опорављао у болници, неко му је поклонио коцке са словима. И он је, неосетно, научио целу азбуку: показивао је сестрама коцке, а оне су му говориле слова.

Лекари, под чијом [illegible] контролом малишан [illegible]стао и пошто је нап[illegible]тио болницу, сматрају [illegible] Гењи не треба дав[illegible] књиге јер је читање [illegible] његов ослабљени ор[illegible]низам велик терет. [illegible]чаку је потребно [illegible] кретање и игре на [illegible]жем ваздуху. И пси[illegible]лози се слажу с њима [illegible] кажу да дечак не тре[illegible] да у свом развоју прескаче поједине степенице јер ће се брзо уморити.

Тако малом Гењи остаје само да шетајући чита фирме и [illegible]е задовољи понеком [illegible] коју педагози п[illegible]ово одаберу.

ОСТРВО ХОНШУ СЕ ПОДИЖЕ

Најважније острво Јапанског архипелага Хоншу не спушта се како су раније тврдили научници већ се постепено издиже над површином Тихог океана. Анализирајући узорке узете с морског дна на разним дубинама помоћу специјалних бушилица које се налазе на научноистраживачком броду „Гломар Челенџер", научници су приметили да на одређеној дубини одсуство читавог слоја Земљине коре који је требало да се формира још пре 3 до 14 милиона година. Према мишљењу истраживача, формирање тог слоја омело је померање Земљине коре навишеу рејону јапанских острва. Океанографи сматрају да се у будућности у овом делу океана може створити ново острво.

И ТО ЈЕ СПОРТ!

ИЗУМИТЕЉИ НАЈНОВИЈЕГ НАЧИНА ДА СЕ ЧОВЕК ВИНЕ У ВАЗДУХ ТВРДЕ ДА ЋЕ ТЕК ОНИ КОЈИ ТО ПРОБАЈУ ОТКРИТИ КАКО СЕ ЗАИСТА ОСЕЋАЈУ ПТИЦЕ ЈЕР ПРИ ТОМ НЕ КОРИСТЕ НИКАКВЕ СПРАВЕ НАКАЧЕНЕ НА СВОЈЕ ТЕЛО – САМО МАШУ РУКАМА!

ЛЕТЕЊЕ НА ДУВАЊЕ

Ова жена се међу првима винула у комори за летење. Мада изумитељи тврде да је све потпуно безбедно, ипак треба храбрости да се човек препусти струји ваздуха изнад пропелера од 600 коњских снага (441 киловат) чије се лопатице врте брзином 1200 обртаја у минуту.

Справа за летење већ је направљена и очекује се да буде инсталирана у Лас Вегасу, у којем, додуше, не фали узбуђења, али ово ће превазићи сва друга – тврде они који су уложили новац у подухват. Комора за летење, како је званично зову, споља је осмоугаона бетонска грађевина, изнутра сва тапацирана (за сваки случај), а суштину изума чини један пропелер за авион DC–4. Грађевина припада компанији „Ерфлајт Асошијетс" чији менаџери тврде да ће летење у њој постати један од најузбудљивијих спортова, а не само атракција.

Идеја да се на овакав начин употреби авионски пропелер родила се у глави једног фармера из Квебека, пореклом Француза, иначе лудо заљубљеног у летење. Његово име је Жан Сен Жермен. Прототип коморе за летење је изградио сопственим рукама, у силосу на својој фарми, али како поред изумитељског кликера Жан Сен Жермен није без смисла за бизнис, одмах је продао патент већ поменутој компанији.

Компанија је онда ангажовала неколико својих инжењера-креативаца да усаврше пројекат. Тако је између осталог, првобитно планиран цилиндричан облик грађевине замењен осмоугаоним, чиме је избегнуто зидање изузетно скупих цилиндричних блокова од преднапрегнутог бетона.

Као што се види на цртежу који доносимо, сама комора за летење је унутрашња осмоугаона просторија пречника 6 метара, добро тапацираних зидова и са прозорима наоколо. Под те одаје у ствари је мрежа од два слоја дебеле жице која летаче штити од лопатица огромног пропелера (његов пречник је 4 метра). А на горњој страни коморе на висини од 6 метара је опет заштитна мрежа која спречава – да се „људи-птице" не залепе на таваницу.

Око коморе се налази простор предвиђен за посматраче (или навијаче) – то је други осмоугаоник. Кроз њега води спирална рампа за пењање до висине прозора, поред којих још постоје и два тунела, улазни и излазни, за летаче.

Последњи осмоугаоник ове грађевине високе 16 метара ограђује простор кроз који струји ваздух. Можда је боље рећи фијуче јер кад се пропелер пусти у погон снагом неопходном да људска тела подигне као мушице, створи се права вештачка олуја унутар бетонских зидина која дува брзином од 208 km на час. Зато је било потребно решити и неке проблеме статике јер су зидови морали да буду довољно аеродинамични а и довољно снажни да издрже неравномеран притисак усковитланог ваздуха. Тако је њихова дебљина двадесет центиметара, што значи да сваки бетонски блок од којих су саграђени издржава оптерећење од 52 тоне, док је конструкција крова предвиђена за притисак од 11.340 килограма.

Сами летачи морају бити одевени у нарочита (птицолика) одела. Она су израђена од материјала који се користе за одећу падобранаца, али су кројена по оригиналним нацртима – нарочито рукави јер рукама мора да маше као крилима. Летачи на глави носе пластичне кациге са уграђеним слушалицама кроз које им се емитује музика, али и упутства инструктора.

И најзад, у комори може да ужива највише четири летача у исто време. Могу и да се такмиче – ако поверујемо да је и ово спорт.!

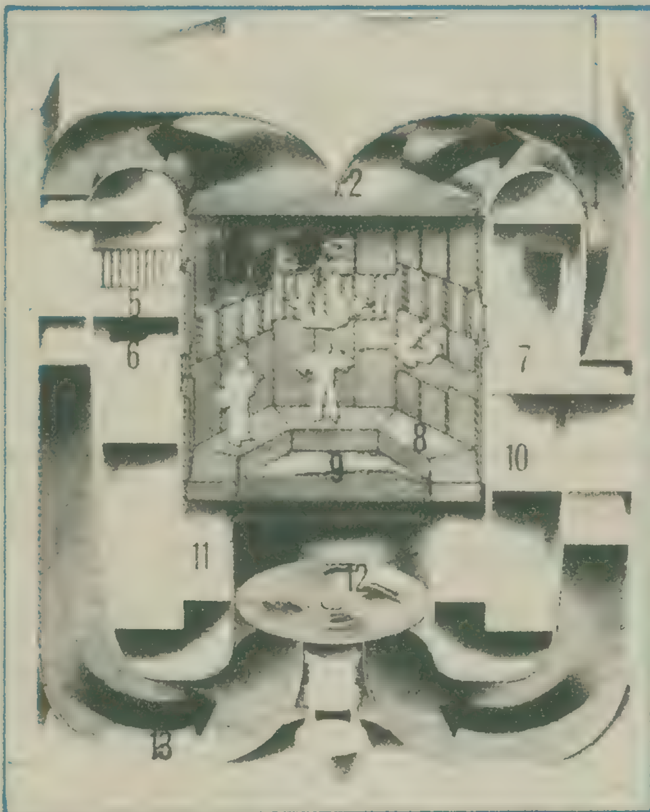

Уздужни пресек коморе за летење

Ивица за усмеравање ваздушног тока

2. Горњи слој заштитне мреже

3. Летећа комора

4. Прозори за посматраче

5. Излаз

6. Гледалиште

7. Улаз

8. Седиште

9. Доњи слој заштитне мреже10

Улаз за летаче

11. Најнижи слој заштитне мреже

12. Пропелер

13. Ваздушна струја која се враћа одозго

ШТО БРЖЕ ТО БОЉЕ

КО БИ ДРУГИ НЕГО ФИРМА ПОЛАРОИД ПАТЕНТИРАО ТАКАВ ИЗУМ? ПОМОЋУ ЊЕГА ИЗБЕЋИ ЋЕ СЕ СЛАЊЕ ФИЛМА НА РАЗВИЈАЊЕ, ПА ЧАК И РУЧНО СЕЦКАЊЕ И УРАМЉИВАЊЕ СЛАЈДОВА. СВЕ У СВЕМУ, ИЗМЕЂУ ТРЕНУТКА ШКЉОЦАЊА И ПРОЈЕКТОВАЊА НЕЋЕ ПРОЋИ ВИШЕ ОД ПЕТ ДО ДЕСЕТ МИНУТА!

Сваких неколико година Полароид приреди изненађење. После већ свима добро познатих „инстант" филмова, пре пет година ова фирма начинила је џиновски апарат истог типа за снимање и моменталну израду репродукција у природној величини. Тиме је било омогућено да се добију репродукције и оних великих слика по музејима које је дотле требало снимати на компликован начин традиционалним фото-апаратима. А последња новина из Полароида најављена на тржишту за ово лето су слајдови.

Црно-бели или у боји они ће излазити из кутије за само три минута од тренутка шкљоцања – толико траје Полароидов процес развијања. Технологија ових слајдова, иначе, није нова. Она је заснована на једном генијалном изуму Полароидових стручњака који је на тржишту – пропао! Био је то систем „полавижн" за камере који је лансиран 1977. године и није био прихваћен (испада да су љубитељи „покретних слика" мање нестрпљиви, па не чезну да одмах виде своја дела).

СЛАЈДОВИ ЗА ТРИ МИНУТА

КАКО РАДИ СИСТЕМ ЗА „ИНСТАНТ" СЛАЈДОВЕ

Тај систем користи „полахрон" филм који је у основи црно-бели, са густим линијама у три основне боје: црвеној, зеленој и плавој. Кад се у тренутку фотографисања објектив отвори и светлост падне на филм, свака линија пропушта само сопствену боју, а спречава остале и тако на сребрној емулзији филма остаје одређен узорак. Када се после развијен филм стави у пројектор и пусти светлост, овог пута са супротне стране, она најпре пролази кроз црно-белу основу, па онда опет кроз филтер линија у три боје. Резултат је – слика у боји потпуно верна снимљеном оригиналу! Линије се, наравно, уопште не виде.

Квалитет ових нових Полароидових слајдова исти је, кажу, као и код „правих", а и трајност боја. Сама кутија за развијање „инстант" слајдова изгледа сасвим једноставно. То је четвртасто пластично сандуче од двадесетак центиметара тешко мало више од пола килограма. У њега се ставља касета са снимљеним филмом и кутија с одговарајућом траком умоченом у развијач. Готов филм љубитељи савршенства могу после да убаце у другу Полароидову машиницу – опет мало чудо од технике и брзине – урамљивач слајдова. Из те справе урамљени слајдови испадају тачно оном брзином којом рука убацује рамове у за то предвиђен отвор.

Све, дакле, може бити готово док трепнеш. Цена – 12 долара за филм од 36 снимака и развијач, 100 долара за развијачку кутију, урамљивач и комплет од сто рамова. На цртежима које објављујемо види се како ради ово последње чудо фотографске технологије.

М. К.

1

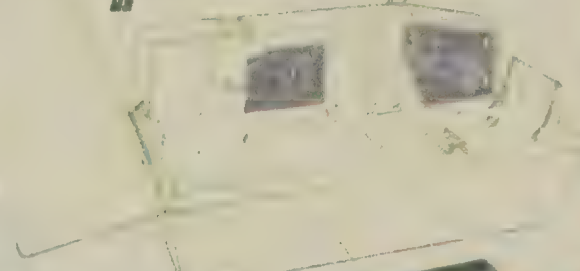

2

Паковање траке са развијачем

Калем на који се намотава филм приљубљен уз траку са развијачем

3

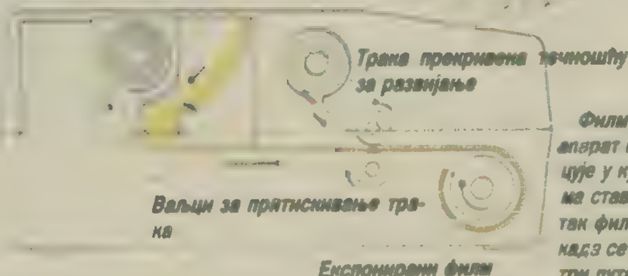

Експониран 35-милиметарски филм

4

Урамљивач слајдова

Филм „полахром" (назван тако према имену Полароида) ставља се у апарат као и сваки други (фотографија 1). Када се испуца, касета се убацује у кутију за развијање која се зове аутопроцесор (цртеж 2). Поред филма ставља се и паковање тренутног развијача. На једноставан начин почетак филма и почетак траке са развијачем заједно се учврсте на калем и када се поклопац затвори, процес може да почне (цртеж 3). Треба укупно три пута премотати филм и траку развијача – то траје око три минута – а затим извадити и осушити филм. Сада се касета убаци у урамљивач (цртеж 4) који ће за трен исећи и урамити сваки слајд!

ИЗНЕНАЂУЈУЋИ КВАЛИТЕТ СЛАЈДОВА

Тако се, бар, показало приликом испробавања овог изума у Полароидовим лабораторијама. Фотографије које овде видите снимљене су под веома лошим условима: по кишном дану горња, а портрет и велика унутра и то под флуоресцентним осветљењем.

ЦИПЕЛИЦЕ С КЉУНОМ

КАКО СУ „ШИМИКЕ" ДОБИЛЕ ИМЕ И ДРУГЕ ВАЖНЕ СТВАРИ

ЉУДИ СУ ВЕКОВИМА ХОДАЛИ НА САСВИМ РАВНИМ ЂОНОВИМА: ШТИКЛЕ СУ ИМ ПАЛЕ НА ПАМЕТ ПОПРИЛИЧНО КАСНО. ЈОШ ВИШЕ ИМ ЈЕ ТРЕБАЛО ВРЕМЕНА ДА СХВАТЕ КАКО ОБУЋА НЕ МОРА ДА БУДЕ ИСТА ЗА ОБЕ НОГЕ – ТЕК ПОСЛЕ 1900. ПОЧЕЛИ СУ ДА ИЗРАЂУЈУ КАЛУПЕ ЗА ЛЕВУ И ДЕСНУ ЦИПЕЛУ.

Најстарија ципела на свету пронађена је у Египту: не да се ево већ две хиљаде година, а израђена је од танког папируса...

У старом Риму посао обућара цветао је до те мере да су чак имали и сопствена удружења.

Карло Велики (742–814) покоравао је народе као од шале, али сопствено свештенство никако није могао да обузда. Док се он шеткао у извезеним, али и поред тога незграпним и ружним „папучама", његови црквени оци толико су се лудирали по питању обуће, да је био принуђен да ствар реши краљевско-царским указом: миса има да се служи само у сандалама са дрвеном потплатом!

Шиба, глоба и форинте

По питању штикли Карло уопште није морао да се изјашњава јер су их ципеле и чизме добиле тек у 17. веку. Људи су се касно сетили, али су се зато потрудили да пропуштено надокнаде – штикле су се на двору Луја IV издужиле до вратоломних 40 центиметара!

Штикле су, све у свему, добро прошле. Леве и десне ципеле нису: кроз читав средњи век па све до двадесетог, људи су куповали две леве или, ако баш хоћете, десне ципеле из простог разлога што су обућари знали само за један калуп по коме су их правили. Онај други никако да им падне на памет.

Французи су у 14. веку напросто пошашавели за „ципелама с кључом". Речени кључови временом су били све дужи и дужи тако да су поносни власници на крају морали да их златним ланчићима везују за колена. Ходало се, мора бити, тешко, али мода је мода? Мање је било значајно што је француска варијанта општеевропског модела направљена само како би се забашурила телесна (односно ножна) мана војводе Анжујског.

Ципеле с кључом страховито су се свиделе отменом и мање отменом француском народу, с тим што су једни имали права на дужи, а једни на краћи кључ: племство и друге високе личности дужи, остали народ краћи... Остали народ повремено је заборављао на ред, услед чега су с времена на време избијале тешке свађе и туче.

Претешко ,питање дужине кључа коначно је решио лепи француски краљ Филип IV. Кључови има да се носе у три величине: племићкој, грађанској и пучкој! Филип Лепи је одредио чак и казне у случају непоштовања краљевске воље – обућар добија шибу и глобу, неразумна муштерија плаћа десет форинти...

У 15. веку се већ више нико жив није сећао „ципела с кључом" уместо у дужину, врхови су тада кренули у ширину. Центиметар по центиметар, расцветавали су се све више док на крају нису добили наборе. Корачање у „воловским њушкама" било је вештина равна уметности – или раширена стопала или падање на нос... Биће да се на нос често падало, јер су „њушке" ипак релативно брзо изашле из моде.

Извол'те, мач је ваш

У том истом 15. веку навелико су се носиле чизме које су сезале до изнад колена: лепо и помодно, само што услед тога колена нису баш тако лако могла да се савију, због чега су се с временом испод овог дела тела на чизми правили прорези.

Чизме су се страшно свиђале ` разноразним француским краљевима – Анрију број 2, 3 и 4, рецимо – због чега су се из петних жила трудили да одобровоље своје обућаре. За поменутих краљева и касније, обућарима је поред других привилегија додељено и право да носе мач, баш као племићи.

У 17. веку се и с чизмама мало претерало: украсне копче, драгуљи, траке и чипкице на горњем рубу. Чизме су се толико прошириле на горњем делу, а обод на сарама постао толико велики да је, каткада, служио и као – торба. За писамца, додуше...

Онда је дошла француска револуција и људима некако више није било до лудирања. За време реакционарног Директоријума француске каћиперке поново су дигле главе и почеле да се продуцирају у ципелицама од позлаћеног или шареног марокена

Да му се поданици не би гложили око значајног питања дужине врха на ципелама, краљ Филип IV решио је спор указом: спорни врхови могу да се носе у три дужине – племићкој, грађанској и пучкој.

ПАПУЧЕ И САНДАЛЕ

Ципеле, чизме, сандале, папуче... Одакле нам ти изрази? Како који. Назив ципеле дошао нам је од средњовековног латинског zippelus или zepellus. За чизме су нам криви турци: од тур. цизме. Дође лето, огреје сунце, народ пообува сандале: навика и реч старогрчка, сандалон. И папуче су нам донели турци, али њихов папуц води порекло од персијског папуш.

ПАПА КОЈИ ПРАВИ ЦИПЕЛЕ

Оснивач модерне антропологије, француски научник енглеског порекла Виљем Фредерик Едвардс (18. век) сам је себи правио ципеле. Ако може научник, што не би и песници: енглески песник Бромфилд (18. век) и немачки драмски писац Ханс Сахс живели су једно време од древног заната. А и Лав Толстој се тиме занимао пред крај живота.

Једна од најстаријих италијанских племићких породица, Сфорце, води порекло од обућара. Отац првог Сфорце, Муција Атендоле, имао је обућарску радњу. Код оца је надимак „Сфорца" означавао колико је јак и вешт занатлија, код сина силеџијско-освајачку нарав.

Обућарским алатом вешто је баратао и папа Урбан IV (13. век) и то у радњи свог оца Панталеона, али само док млади Жак није постао папа Урбан.

Ципеле је правио и двадесетосми председник САД, нобеловац Вудро Вилсон (умро 1924); наиме у младости се прехрањивао као обућар.

ПОЈАВИЛО СЕ У ШТАМПИ

ВЕЧНИ ПАРКИНГ

Председник јапанске аутомобилске компаније „Тојота" осамдесетогодишњи господин Шотаро подигао је за огромну суму новца споменик за покој душе несрећника погинулих у колима његове фирме. Споменик заузима простор од педесет пет квадратних метара, начињен је од бетона црвеног као крв и уздиже се између борова ексклузивног планинског излетишта Татешина где већина шефова „Тојоте" има летњиковце.

„Санди Телеграф", 2. 8. 1970.

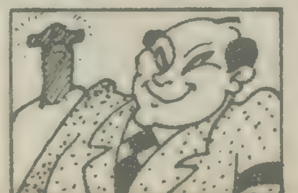

1 – Грчка сандала 2 – Египатска сандала 3 – Римска калига 4 – Обућа глумаца у грчким трагедијама 5 – Сандала римског војника (солеа) 6 – Галска чизма 7 – Германски опанак 8 – Византијски опанак 9 – Франачки опанак 10 – Ципела из 1250. 11 – Ципела с кљуном (пулена) из 1410 12 – Панцирна чизма из 1150. 13 – Пулена из 1390. са постољем 14 – Оклопна чизма у облику пулене из 1400. 15 – „Медвеђа шапа" из 1490. 16 – „Гушчији кљун" из 1500. 17 – Чизма водича паса у лову из 1450. 18 – Ципела оклопника из 1510. 19 – Ципела Луја XII 20 – Ципела Анрија III 21 – Венецијанска папуча из 1550. 22 – Ципела Луја XIV 23 – Чизма из 1640. 24 – Нанула из 17. века 25 – Бискупска ципела из 18. века 26 – Нанула из 18. века 27 и 28 – Ципеле са високим потпетицама из 18. века 29 – Кломпа из 18. века 30 – Папуча из 18. века 31 – Источњачка нанула са две потпетице 32 – Турска папуча 33 – Персијска чизма 34 – Кинеска чизма 35 – Кинеска ципела 36 – Кинеска женска ципела за спречавање раста стопала 37 – Индијска ципела 38 – Индијска ципела са Пенџаба 39 – Индијска ципела Гуджера 40 – Лапонска ципела за снег 41 – Женска чизмица на копчање 42 – Ципела „Ришеље" 43 – Еспадрила 44 – Чизмица на дугмета са енглеском петом 45 – Ципела са камашном 46 – Чизмица са гуменим стезником 47 – Ципела за свештенике 48 – Ловачка чизма 49 – Наполитанска дубока ципела 50 – Папуча 51 – Бициклистичка сандала 52 – Папуча 53 – Кожна кломпа 54 – Кломпа за снег 55 – Балетска патика 56 – Каљача 57 – Каљача за снег

(врста фине коже).

Поред француске, ципеле је закачила још једна револуција –индустријска. Прве обућарске машине појавиле су се средином 19. века и дефинитивно поквариле задовољство помодарима. Ново време, нови људи, одједном је више оних којима је важније да им ципеле буду здраве и удобне, него лепе.

Приватни обућари нису сасвим изгубили посао, али их је из дана у дан бивало све мање, а ни оно право да носе мач им више није било од богзна какве користи.

Људи су људи, наставили су да се лудирају, али – умереније. Године 1922. врхови на мушким и женским ципелама преконоћ су се ушиљили. Или „шимике" или ништа, цијукале су помодарке и одлазиле да се сите изиграју уз тактове окретне игре „шими" у страховито модерним „шими" ципелама које су тако, уосталом, и добиле име.

Педесет треће свет је измислио мокасине које уопште није морао да измишља јер су амерички Индијанци од памтивека носили нешто слично. У сваком случају, мокасине су тада биле „хит"

Крајем шездесетих и почетком седамдесетих наш и остали народи света лудовали су за „бруксерицама": ципелама с буцастим врхом у облику полулопте. Буцу, додуше, није као пре пет стотина година требало ланчићем везивати за колено, али за поменутих петсто година народ и није баш тако далеко одмакао и даље воли да се лудира и готово...

КРАСАН ДЕЧАК

На задивљено питање полицијског инспектора како је успела тако хитро и непогрешиво да идентификује Фергуса Вејна који је извршио ноћну провалу у њену кућу осамдесет једногодишња г.ђица Долорес Нигл, учитељица у пензији из Кливленда, Охајо, одговорила је:

– Пошто ми је испреметао ормаре и прочешљао ташну, г. Вејн се нагао над моју постељи и одмах смо се препо-

знали. Он је био један од мојих омиљених ђака у генерацији из 1925. године. Чим ми је видео лице, Ферги је клекнуо покрај кревета, пољубио ме и рекао: „Тако ми је драго што вас поново видим, увек сте били златни према мени!"
– Красан дечак, нема шта! – гануто је завршила г.ђица Нигл.

„Ивнинг Њуз", 12. 4. 1975.

СЛАВНИ СУДЕ!

Суђење оптуженом за покушај убиства у канадској савезној држави Манитоби морало је да буде прекинуто када је Џон Бан, један од чланова пороте, изненада устао и замолио председавајућег судију да говори гласније. Кратко испитивање пороте открило је да је Џон Бан добро наглув, а Хенри Тори потпуно глув и да три члана пороте не разумеју ни реч енглеског. Тори је, како је изјавио, седео у убеђењу да присуствује бракоразводној парници, а извесни г. Игавар дошао је у суд ради дозволе за ношење оружја и нехотице је залутао међу личне поротнике.

„Торонто Глоуб енд Мејл", 11. 2. 1976.

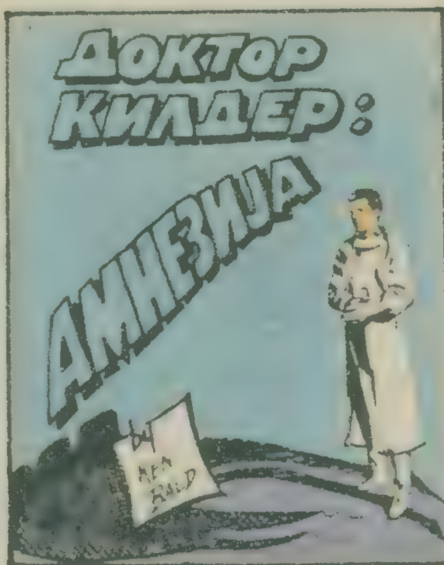
ДОКТОР КИЛДЕР:
АМНЕЗИЈА

ТОМАС РОГИН И ЊЕГОВА СУПРУГА МАРИЈА КРИШОМ СУ ВИЛИ ПРЕБАЧЕНИ У МАЛУ ПЛАНИНСКУ КУЋУ...
КАКО ТВОЈ МОРНАР, ШИМЕ?
ЗА САДА ДОБРО, ШЕФЕ! БАШ САД ИДЕМ ДА ГА ОБИЂЕМ!

ЗНАТЕ, СТАЛНО ИМАМ УТИСАК ДА МЕ НЕКО ПРАТИ! ХМ... МОЖДА КАПЕТАН „ОЛУЈЕ" НЕ ОДУСТАЈЕ ТАКО ЛАКО...
ЧУВАЈ СЕ, ШИМЕ!

ТО И РАДИМ, ДОКТОРЕ ГИЛЕСПИ! ЧЕСТО МЕЊАМ ПРАВАЦ, ЗАСТАЈКУЈЕМ...

КАДА СЕ ДОКТОР КИЛДЕР УКЉУЧИО У РЕКУ АУТОМОБИЛА...
ПРАТИ ГА НА ПРИСТОЈНОЈ УДАЉЕНОСТИ, ДА НЕ ПОСУМЊА!

ДОКТОРЕ КИЛДЕР! ТАКО САМ СРЕЋНА! ТОМАСУ ЈЕ СВАКОГ ДАНА СВЕ БОЉЕ!

ОСТАВИЋУ ВАС НА КРАТКО! САМО ДА ТРКНЕМ ПО СВЕЖЕ НАМИРНИЦЕ!
НЕ БРИНИТЕ, МАРИЈА! ОСТАЋУ КОЛИКО ТРЕБА!

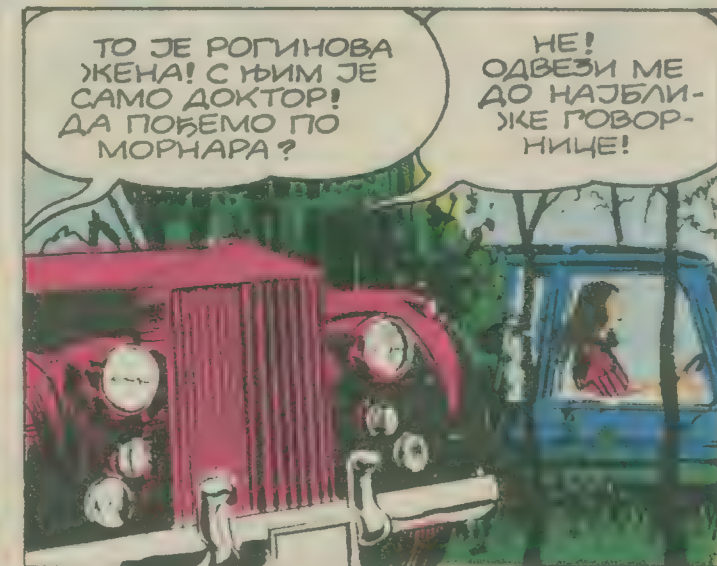
ТО ЈЕ РОГИНОВА ЖЕНА! С ЊИМ ЈЕ САМО ДОКТОР! ДА ПОЂЕМО ПО МОРНАРА?
НЕ! ОДВЕЗИ МЕ ДО НАЈБЛИЖЕ ГОВОРНИЦЕ!

ДА ОДМАХ ДОЂЕМ У БОЛНИЦУ? АЛИ, КО ЈЕ ТО? АЛО... АЛО...

АЛО, ДА ЛИ ЈЕ ТО БОЛНИЦА БЛЕР? АЛО... АЛО...
ИДУЋЕГ ПЕТКА: ОТМИЦА

Мишел Вајан: ТРКА У САН ФРАНЦИСКУ

III ДЕО

ПРЕД ПОЧЕТАК ТРКЕ НА ЧУВЕНОЈ ПИСТИ РИВЕРСАЈД У САН ФРАНЦИСКУ, НЕПОЗНАТИ МЛАДИЋИ УКРАЛИ СУ ДВОЈА КОЛА МАРКЕ "ВАЈАН" КОЈА ВОЗЕ МИШЕЛ И СТИВ. НАСТАЈЕ ПАКЛЕНА ТРКА КРОЗ САН ФРАНЦИСКО...

ВРУУУУМ!

ИИИИИИИ!

ИИИИИИ!

ИИИИИИИИ!

БРАВО, СТИВ...

ЗА-МА-ЛО...

В РООААР!

ИИИИИ!

СКЛОНИТЕ СЕ! ШТА СТЕ СЕ ОКУПИЛИ?

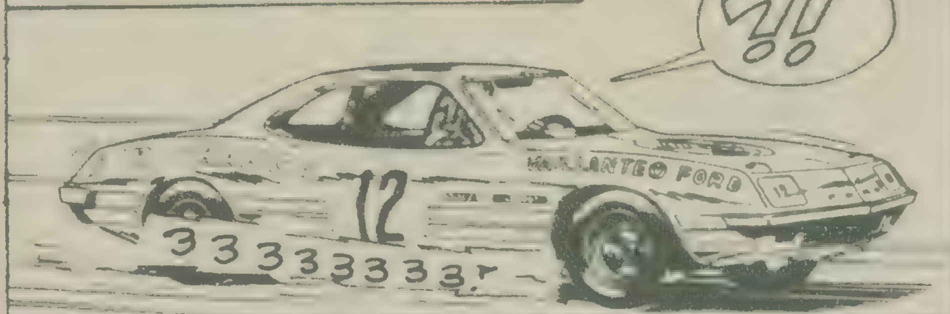

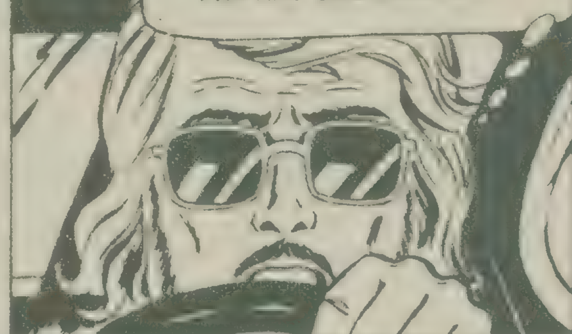

КАКАВ АУТО! ТО ЈЕ ФОРД? СИ-ГУРНО ВОЗИШ ПРЕКО ЧЕТИРИСТО?

?!

ХЕЈ!
ПОГЛЕ,
ОНУ
ЖУТУ
АПФУ!

ВРУМ!
12
ИИИИИИ!
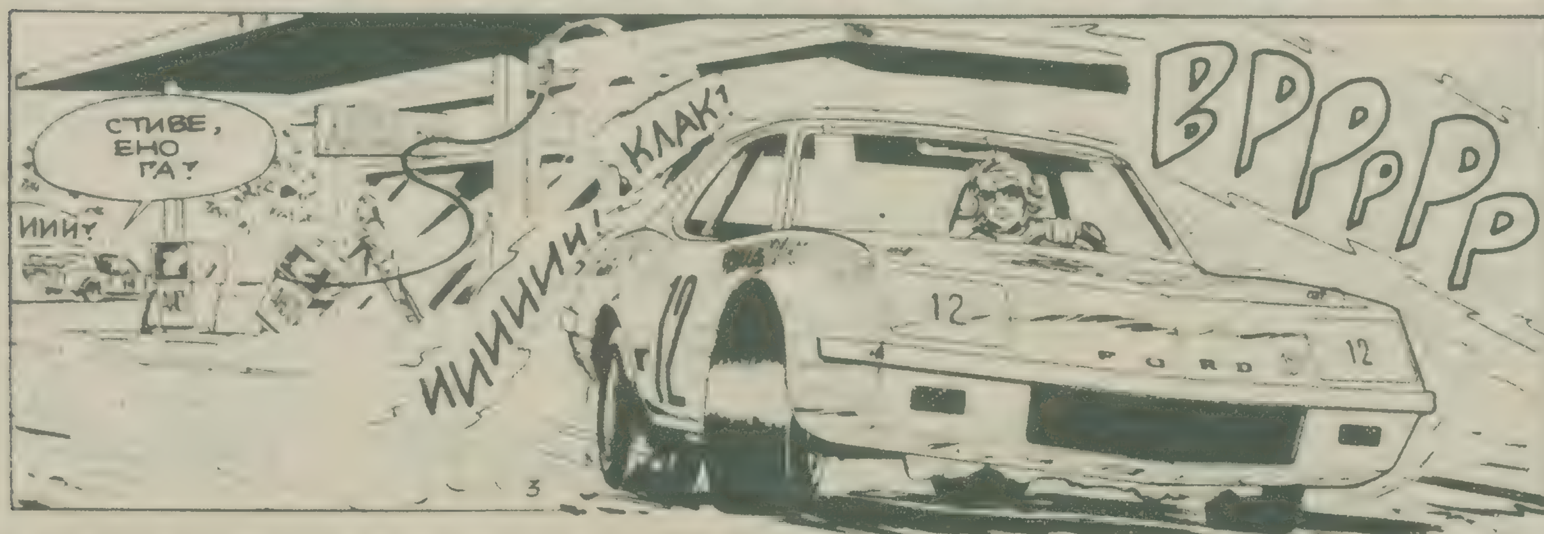
СТИВЕ,
ЕНО
ГА!
ИИИ!
КЛАК!
ИИИИИИ!
ВРРРРРР
12
FORD

КАКВА
ТРКА...
ВРУУМ!
ЈУРЊАВА СЕ НАСТА-
ВИЛА КРОЗ КИНЕСКУ
ЧЕТВРТ...
OKIYAKI
WONG
HOTE
ВРУУУУУУМ!
ВРУУМ!
ИИ!
ИИИИ!
ВРОАР!
12
FORD
12
ВРУУУУУУУУУУУУУУ?

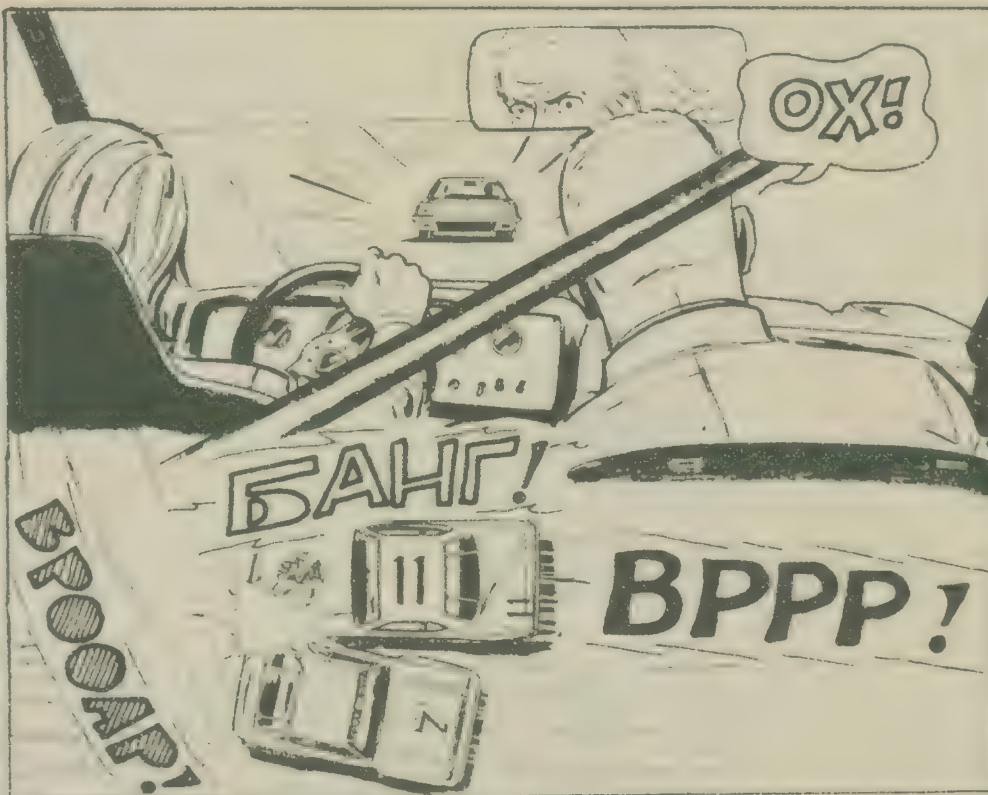

РРОАРРР!
ИИИИИИИИИИ!
УХ, ЈЕДНОСМЕРНА УЛИЦА! ОКРЕНУЋУ!
ИИИИИИИ!
ИИИИИИИ!
ОВО ЋЕ НАС СКУПО КОШТАТИ!
ИИИ!
ВРРР!
ДА, АЛИ КОЛА МОРАМО ДОВЕСТИ!

ЛУДА ТРКА СЕ НАСТАВИ-ЛА ДО ПРИСТАНИШТА...
А ТАМО, НА ТЕРАСИ ЈЕД-НОГ РЕСТО-РАНА...
ГЛЕДАЈ, СТИВ, ШТА СЕ ТА-МО ДЕШАВА?
ТРЕБА ДА УЧИ-НИМО НЕШТО, МАЈК?
POOAAP!
Fishermen's Grotto
JACKS
ПАЗИ, МАЈК!
ИИИИИИ!
БАНГ!
!?!
ИИИИИИИИИИИИ!
ИИИИИИИИИ!
ШТА ТИ БИ ДА ОВА-МО ДО-ЂЕТ НА РУ-ЧАК?!
POAAP!

Упркос полицији која им је била за петама, Пејнтор и Џонсон нису губили из вида украдена кола...
ВРРР!
ВРООАРР
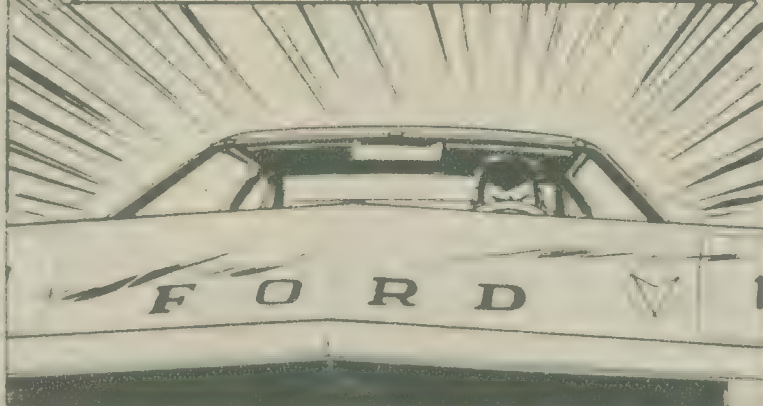
... чији је возач одлучио да прибегне лукавству...
FORD

Стигавши на препун кеј, покушао је да умакне...
ВРУУУУУУУМ

... скрећући нагло десно...
ИИИИИИИИИ!

Настала је пометња...
ВРООООООАДРР!
ИИИИИИИИИИ!
ШТА ЈЕ САД?

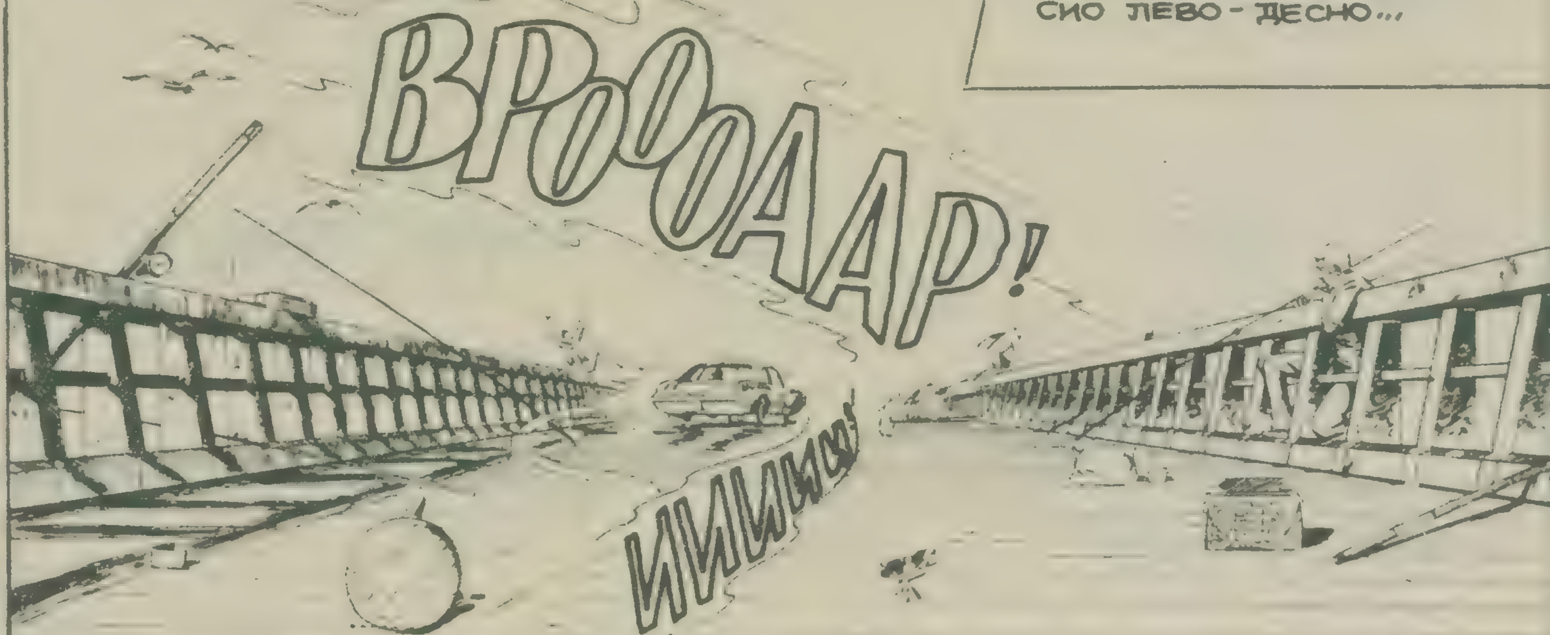
НА КЛИЗАВОМ ТЛУ "ВАЈАН" СЕ ПРЕТЕЋИ ЗАНОСИО ЛЕВО-ДЕСНО...
ВРООООААР!
ИИИИИИ

ВРУУУУУУУУУУМ!
ИИИИИИИИИ? ИИИИИИ?

КОЛА СУ СЕ ЗАУСТАВИЛА НА КРАЈУ КЕЈА. ВОЗАЧ СЕ НАДАО ДА ЋЕ СЕ НЕОПАЖЕНО ИЗГУБИТИ У МАСИ, АЛИ СЕ ПРЕВАРИО...

НА ЊЕГА СЕ СРУЧИО УРАГАН ГРДЊЕ И ПРЕТЊИ...
VAILLANT

УТО ЈЕ СТИГЛА И ПОТЕРА...
ИПАК СИ ДОЛИЈАО?
РОООААР!
ИИИИИИИ!
7

ОТМИЧАР ЈЕ ПОКУШАО ДА ЗАСТРАШИ МЛАДИЋЕ...
ЧУВАЈТЕ СЕ! ЈА САМ ГАДАН...

АИ-АИ!

?!?
АИИИ!

БАФ!

НАДАМ СЕ ДА ЈЕ БОЉИ У ПЛИВАЊУ НЕГО У КАРАТЕУ!

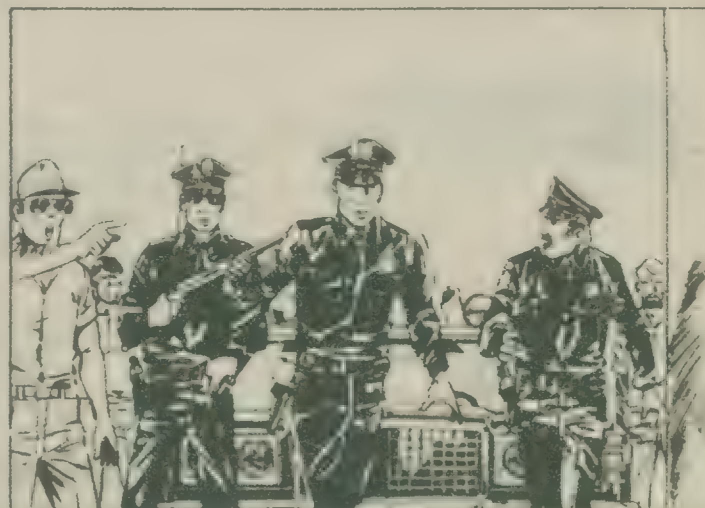

ЕВО ПОЛИЦИЈЕ!
ОБАВИЛИ СМО ДОБАР ДЕО ЊИХОВОГ ПОСЛА!

ЗА ТО ВРЕМЕ, МАЛО ДАЉЕ...

ВРРРРРРРРРРРР

БРОАРРРРР!

НА КРАЈУ МОСТА ТРКА СЕ НАСТАВЉАЛА...

"ВАЈАНА" И "АЛФУ" СЛЕДИЛА ЈЕ ПОЛИЦИЈА...

ВРУУУУУМ!

ВРУУУУМ!

СТИВ, ТРОЈА КОЛА СУ ИЗА НАС! АКО НАС УДАРЕ...

ИЗЛАЗЕ ИЗ ГРАДА... ТРЕБА ДА ОДУСТАНЕМО ОД ПОТЕРЕ! ТАКВО ЈЕ НАРЕЂЕЊЕ!

А ТАМО НАПРЕД...

НИКАД ИХ СЕ НЕЋУ ОТАРАСИТИ И СТИЋИ У СКРОВИШТЕ...

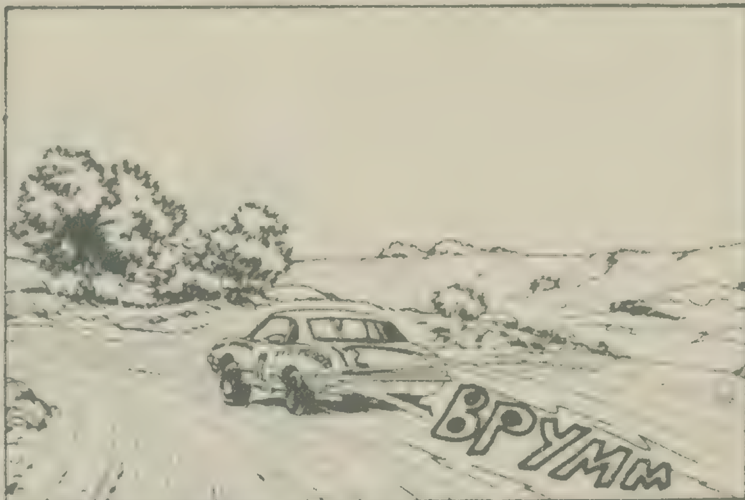
ВРУММ

ХЕЈ! СКРЕНУО ЈЕ ЛЕВО, СТИВ!
ПОЗНАЈЕМ МЕСТО... ИМА ПРЕЧИЦА...

ВРУУМ! ИИИИИ!

ВРУУУМ!
ВРООАР!
ИИИИИИ!

ВОЗАЧ "ВАЈАНА" ПОКУШАО ЈЕ ДА УЗМЕ НЕШТО ИЗ КОЛА...
ВРУУУУМ!
ВРУУУУМ!
УХ... НЕ МОГУ ДА ИЗВУЧЕМ...

У ТРЕНУТКУ КАД СУ ТУ СТИВ И МИШЕЛ ПРИШЛИ...
РУКЕ УВИС, СВА ТРОЈИЦА, И ДАЉЕ ОД КОЛА!
ОВИ ЋЕ ЈОШ И ДА ПУЦАЈУ!

ПОЛА ЧАСА КАСНИЈЕ У ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ...

ДА, ПОРУЧНИЧЕ... ПРЕВЕЛИКА БРЗИНА, КОЛА БЕЗ РЕГИСТРАЦИЈЕ, УГРОЖАВАЊЕ САОБРАЋАЈА И ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ... НЕМАЈУ ЛИЧНЕ КАРТЕ...

... А УЗ ТО-ДВАДЕСЕТ КИЛОГРАМА ДРОГЕ У ЈЕДНИМ КОЛИМА!

У РЕДУ, ПОРУЧНИЧЕ!
АЛИ, ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!

ХА-ХА-ХА-ХА! НАДРЉАЛИ СТЕ, МОМЦИ! ШЕФ ОДЕЉЕЊА ЗА ДРОГУ НИЈЕ БУДАЛА!
АЛИ, ТО ЈЕ СВЕ БЕСМИСЛЕНО!

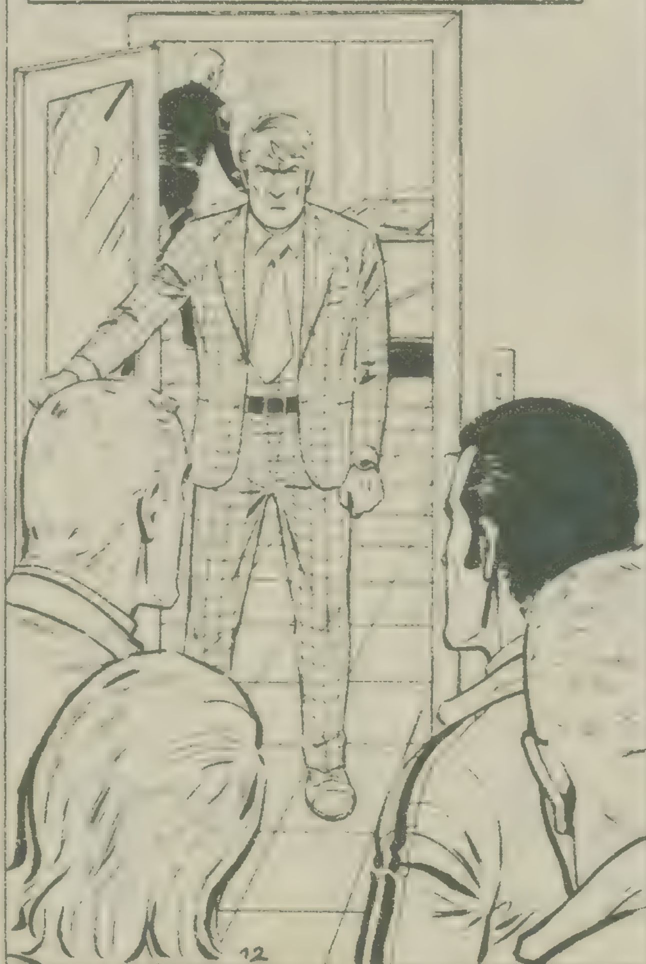
ЧЕТВРТ ЧАСА КАСНИЈЕ...
12

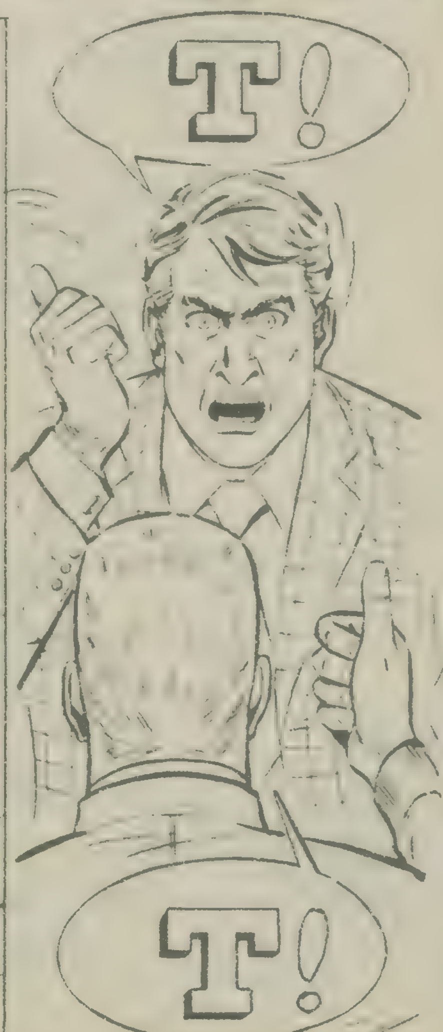
Т!
Т!

ТАРАНА!

ЕКС!

ЕКС - ЕР?

А!

АЖДАЈА?

С!

СУПЕРСТАР!

Т-ЕКС-А-С!

ТЕКСАС!

13

ОТКУД ТИ, СТИВ?!
ЗДРАВО, БАРИ!
?!

ТИ ОВДЕ УМЕСТО У ЛАГУНИ?
АЛИ... ПОРУЧНИЧЕ... ТО ЈЕ ЈЕДАН ОД ОПТУЖЕНИХ!

ОПТУЖЕН?! ЗА ШТА?! СТИВ МИ ЈЕ ПЕТНАЕСТ ГОДИНА ПРИЈАТЕЉ И НИКАД НИЈЕ ОТИМАО ЛЕПЕ ЖЕНЕ И ДЕВОЈКЕ, ЧАК НИ МОЈЕ ВЕРЕНИЦЕ... НИЈЕ СЕ ОПИЈАО...

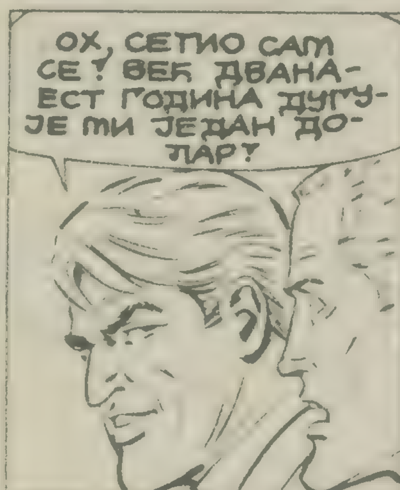
ОХ, СЕТИО САМ СЕ! ВЕЋ ДВАНАЕСТ ГОДИНА ДУГУЈЕ МИ ЈЕДАН ДОЛАР!

И ТИ МИСЛИШ ДА ТАЈ РАСТУРА ДРОГУ?!

ТРЕБА ДА ОДЕШ ДО ПСИХИЈАТРА, МЛАДИЋУ!
ОВАЈ... ДОБРО...
ПОСЛЕ ОВИХ КОМПЛИМЕНАТА МОЖДА ТРЕБА ОБЈАСНИТИ...

КАСНИЈЕ! СЕЋАШ СЕ МАЛЕ ПЕГИ ЏЕКСОН КОЈА НАС ЈЕ ОБОЈИЦУ ИЗЉУБИВАЛА? ОНА...

ХА-ХА-ХА! ИМА ОСМОРО ДЕЦЕ!
ЗНАЧИ, СПАСЛИ СМО СЕ НА ВРЕМЕ!

ОВАЈ... ПОРУЧНИЧЕ...
У РЕДУ, НАРЕДНИЧЕ! ДА РЕШИМО ОЗБИЉНЕ СТВАРИ, СТИВ!

ЈЕДАН ЧАС КАСНИЈЕ ...

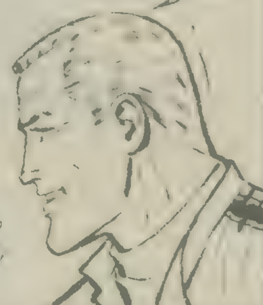

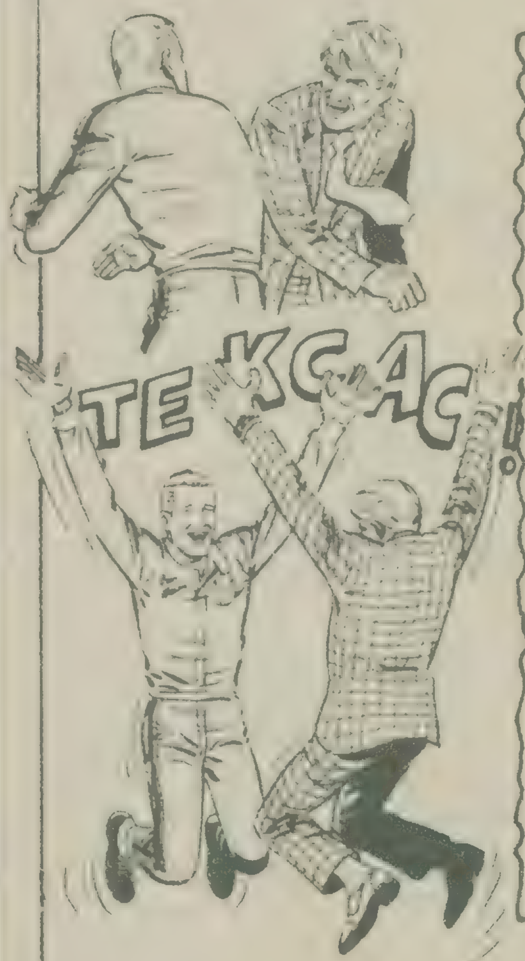

ТРКА ОКО САН ФРАНЦИСКА И КРОЗ ГРАД НА КРАЈУ СЕ ДОБРО ЗАВРШИЛА ПО ЧЕТВОРИЦУ ЧУВЕНИХ ВОЗАЧА.

ПОКУШАЈ МЕЂУНАРОДНЕ ГАНГСТЕРСКЕ БАНДЕ ДА ШВЕРЦУЈЕ ДРОГУ, ОСУЈЕЋЕН ЈЕ У ГЛАВНОМ ЗАТО ШТО НИСУ ЗНАЛИ ДА ПОСТОЈЕ ДВОЈА ИДЕНТИЧНА КОЛА ТИПА "ВАЈАН"...

КРАЈ

15

УЛИЦА ЛУЦКАСТИХ БРОЈ 13

ОХО! НЕКИ ТАЊИР НА КРОВУ!

КОНАЧНО ТЕ УХВАТИСМО!

БРАЦО, ПУСТИ МАЛО МЕНЕ ДА ГА ВИДИМ!

РАЗУМЕМ ДА ЛОПОВЕ СТАЛНО ЈУРЕ, АЛИ БАР КОД КУЋЕ МОЖЕШ НОРМАЛНО ДА СПАВАШ!

ДЕЦО, ЗНАТЕ ДА ТАТА ИМА СЛАБО СРЦЕ!

СВАШТА! ЗА КОГА ЛИ ПРАВЕ ОВАКО МАЛЕ ЛИФТОВЕ?!

ХА, ХА! ДА ВИДИМО КО ЋЕ КОГА ОД САДА ДА ГРЕБЕ И ГРИЦКА!

ОНЕ ЛЕКОВЕ ШТО СТЕ МИ ДАЛИ, СУВИШЕ СУ ЈАКИ!

ПРИЈАТЕЉУ, ИМАШ ШИБИЦУ?

ШТО УРЛАШ! КАКВЕ СУ ТО ГЛУПЕ ПРИЧЕ О МАРСОВЦИМА?

МИ ЦЕНИМО ШТО ВИ ВОЛИТЕ СВЕЖУ ХРАНУ, АЛ' ОВО ЈЕ ПРЕВИШЕ!

ТРАЖИЛА СЛАЂЕ ВИНО ИЛИ ОПОРО, СА ВИШЕ ГРАДИ ИЛИ МАЊЕ, ВИ УВЕК СИПАТЕ ИЗ ИСТОГ КАЗАНА!

НАСТОЈНИЦА

А СВИ ПРИЧАЈУ ДА ТРЕБА ШТЕДЕТИ ВОДУ!

F. Ibáñez

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

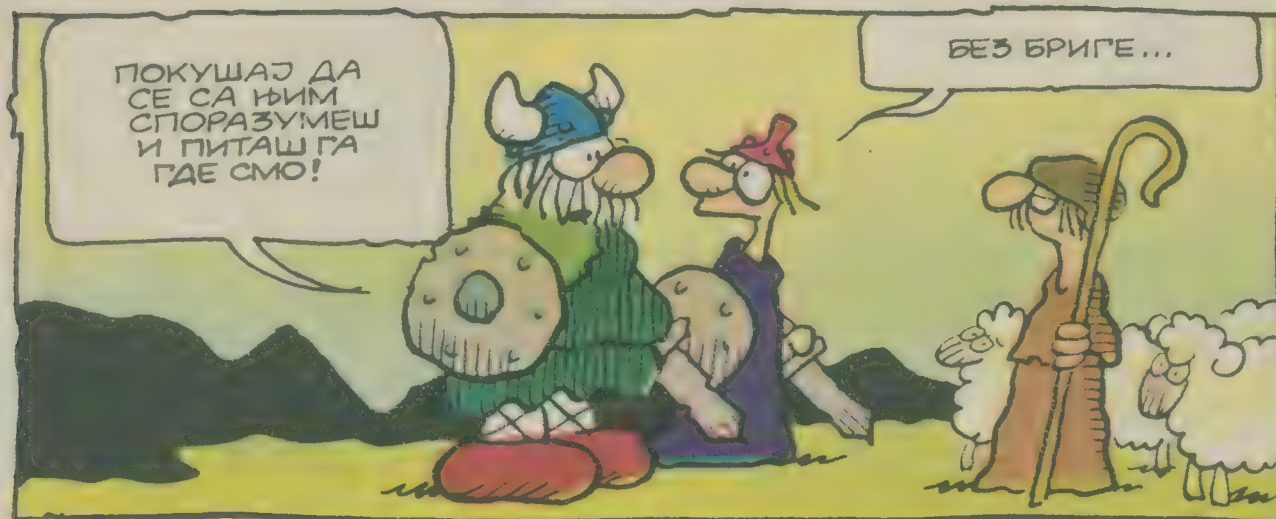

© 1983 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ВОДЕ..... ВОДЕ.....

Пут је био више него напоран: 520 километара кроз пакао пустиње.

ПРЕ ЊИХ ВЕЛИКУ ПЕШЧАНУ ПУСТИЊУ У КАЗАХСТАНУ И УЗБЕКИСТАНУ МНОГИ СУ ПРЕШЛИ НА КОЊИМА, КАМИЛАМА, У АУТОМОБИЛИМА, ЧАК И С ЈЕДРОМ НА ТОЧКОВИМА. АЛИ, ПЕШИЦЕ И ТО ЈОШ С ТЕШКИМ ТЕРЕТОМ НА ЛЕЂИМА И БЕЗ ИКАКВЕ ПОМОЋИ СА СТРАНЕ... ДОТАД ТО НИКОМ НИЈЕ ПОШЛО ЗА РУКОМ.

На хиљаде људи најразличитијих професија ради у пустињи: пробијају трасе за нафтоводе и гасоводе, граде канале за наводњавање, испитују време, трагају за налазиштима драгоцених минерала. Наравно, њих прате стотине машина и аутомобила јер је без тога немогуће замислити било какав рад у пустињи. А шта кад се ауто поквари а не може се поправити на лицу места? За многе људе који су имали несрећу да им аутомобил стане усред пустиње то је био крај у пешчаном океану нису знали да се снађу без превоза и смрт је била неминовна.

Да се тако нешто убудуће не би догађало, или бар много ређе, једна мала екипа из Алма-Ате одлучила се на својеврстан експеримент са задатком „да испита- могућности спасавања људи из хаварисаног аутомобила, односно могућност да стигну до безбедног места". На пут је, у најгоре време – у августу кренуло пет људи: тридесет петогодишњи лекар Николај Кондратенко, сарадник катедре за спортску медицину при Институту за физичку културу, двадесетдеветогодишњи тренер с истог Института Вадим Журављев, тридесеттрогодишњи инжењер Хелмут Хегеле, четрдесетшестогодишњи електричар Владимир Волков и двадесетдеветогодишњи бравар Павел Богданов.

Сваки учесник ове необичне експедиције имао је на леђима руксак тежак 54 килограма. Основни терет представљала је храна: сублимирано месо, супа и каша у праху, крупа, шећер Било је и хлеба који је, да би задржао хранљивост, прекривен танком јестивом опном. Воде нису узели много, тек толико колико им је било потребно до првог извора, а за то, бар тако су веровали, неће бити проблема јер су са собом носили карту са уцртаним изворима.

Нико не проговара

Већ првих дана каишеви руксака дубоко су се усекли у рамена и лекар Николај Кондратенко је, слушајући тешко дисање својих другова, закључио да су ипак понели превише терета. Разуме се, они су пре поласка све тачно испланирали, али је пракса показала да су претерали. Шта да раде: ако се ослободе дела хране, после могу горко да зажале због тога?' Морали су даље, а пут се отегао, сваки час су под великим теретом застајкивали буквално се стропоштавајући у врућ песак.

Ходали су само ноћу јер није било ни говора да би по пакленој дневној врућини могли да напредују. Истина, ни тада им није било лако с обзиром да се ни ноћу жива у термометру није спуштала испод тридесетог подељка Целзијуса. Уместо да већ од самог почетка почну да размењују искуства, петорица одважних готово нису проговарали. Напор је био толики да их је чак и отварање уста замарало. Ћутали су и ходали, боље рећи тетурали јер су се, бар тих првих дана док нису навикли, често спотицали о корење. Неколицина је зарадила посекотине, и огреботине а већини је и обућа почела да се цепа.

Песак, сунце и звезде било је једино што су виђали, живог створа ни за лек, ако се не рачуна неколико зечева и фазана које су још на почетку пута срели и поплашили. Ипак су напредовали све док се није догодила несрећа: Владимир Журављев је повредио ногу. Сваки корак који би направио задавао му је ужасан бол. Кондрактину је било јасно да експедиција не може даље

Нису имали куд, морали су да направе логор на месту где су се нашли. Повређеног Журављева положили су на импровизован лежај знајући да га под хитно морају пребацити до најближе болнице. Само како?

Последње капи

Чланови експедиције су се и нехотице с језом присетили трагедије која се недавно догодила у египатској пустињи Катар. Пет младих људи из СР Немачке наумило је да са два аутомобила савлада 180 миља пустиње. Ужелели се авантуре. Али, већ првог дана један аутомобил је стао без могућности да га ту неко од младића поправи. Уплашили су се да се сви потрпају у преостали и тако стигну до најближе насеобине, па су зато двојица најхрабријих одлучила да пођу и потраже помоћ, остала тројица ће их сачекати поред поквареног аутомобила

Међутим, већ другог дана у песку се заглавио и други аутомобил, није било шанси да га двојица већ изнурених младића извуку. И, шта ће, морали су да наставе пешице. То исто, после узалудног чекања, учинила су и тројица која су остала поред првог аутомобила. Наравно, из аутомобила нису могли да понесу воде колико им је требало и убрзо су, један за другим, издахнули и то, да буде још трагичније, свега стотинак метара од извора са питком водом

Кад су их спасиоци касније пронашли, наравно

ИСТРАЖИВАЊА

ЗУНЗАРЕ НЕ ПОДНОСЕ БЕЛО

Можда нисте знали: на телу и ножицама зунзара и неких других врста мува налази се и по петсто милиона бактерија, у организма за варење их је нешто мање – само 33 милиона...

Наведеним подацима научници располажу одавно, али су у току најновијег истраживања на Ратџерс универзитету у САД дошли и до неких свежијих резултата.

На Ратџерсу су г-дин и г-ђа Зунзара доживели да их прислушкују помоћу сићушних електрода које су им прикачили за ножице. Кад зунзаре полете, добијени импулси преносе се до појачивача, а одатле на телевизијски екран. И, шта се види и чује? Вертикалне линије, шуштање и пуцкетање слично сметњама на радију, али је зато једно извесно – зунзаре разговарају. О чему? Обично о храни, тврде на Ратџерсу.

Свака зунзара почиње живот као једно од 120–150 јајашаца које женка по топлом времену полаже четири или пет пута

мртве, поред једног од њих био је и фото-апарат. На првим фотографијама видели су се снажни млади људи пуни вере у себе и успех свог подухвата, а последњи снимци су приказивали праве авети. Размак између фотографија износио је само три дана...

Људи из Алма-Ате су, били боље среће. Већ следећег дана су код оближњег извора срели један аутомобил који је носио храну геолозима и шофер је прихватио повређеног Журављева, а истовремено и део терета који се показао као вишак. Сад су руксаци били тешки „само" по 45 кг

Четворица преосталих наставили су пешачење кроз бескрајну пустињу. Чинило им се да им је сада лакше, а већ су се и привикли на песак и сунце, знали су много о животу у пустињи о чему су раније само могли да слуте. Имали су срећу и са водом, карта је била више него поуздана.

Међутим, неколико пута су наишли на извор који је пресушио и тада су заправо настајале највеће муке: резерве воде биле су сведене на последње капи, а још се, да несрећа буде већа, повећавала нервна напетост чланова екипе. Плашили су се да један има или добија више него други, што је стварало неповерење, најгорег сапутника у путу који је био пред њима... Неколико њих је више пута бунцало у грозници: „Воде... воде...".

На крају се све добро завршило: четири човека су прешла пустињу од река Сир-Дарје до Аму-Дарје, пуних 520 километара, за 23 дана. Последња три дана одступили су од уобичајених пешачења ноћу и ходали дању. Разлог: дању постоје веће могућности за детаљније испитивање живота пустиње и у пустињи. Воде више нису имали, па је тренутак кад су стигли до реке Аму-Дарје представљао врхунац: избезумљени, улетели су у реку и пили, пили... Касније су имали великих проблема са стомаком.

Значај подухвата људи из Алма-Ате несумњиво је велик: они су све време, колико су им то услови допуштали, вршили разна медицинско-биолошка испитивања. Званичан резултат још није познат, али ће овај експеримент свакако помоћи људима чији је живот и рад везан са пустињом да опстану и кад им ауто остане у песку.

П. М.

за четрнаест дана. Веома значајну улогу у овоме одиграо је г-дин Зунзара који постаје мужевно зрео онога часа када напуни десет дана.

Јајашце се затим претвара у необично прождрљиву ларву: за четири дана неке порасту 54 пута. Ларва се претвара у лутку заштићену влажном кожном љуштуром. Да би млада мушица када за то дође време могла да се из ње искобеља, природа је снабдева „пнеуматичком бушилицом", тачније сурлом која јој расте на врх главе и којом, под притиском крви, пробија врх чауре како би измилела напоље и кренула да гњави свет. Неће јој бити тешко да се дочепа прилике: види боље од сокола, тако рећи у свим правцима. Свако око састављено је од четири хиљаде шестостраних појединачних очију!

А како то зунзаре разговарају? Преко длачица на ногама: мужјак, рецимо, ножицама глади главу женке. Длачице му ту дођу као нека врста радарских антена преко којих се измењују информације.

Зунзаре воле све врсте хране, али просто обожавају слаткише и месо. У Ратџерсу су сазнали и шта не воле. Не воле, рецимо, слано и не подносе две боје – белу и плаву.

Између осталог, амерички истраживачи позабавили су се и најефикаснијим начином да се зунзара убије: циљајте два и по центиметра иза жртве, јер она узлеће натрашке и под углом од 60 степени. Будете ли се држали овог савета, кажу на Ратџерсу, имаћете пун погодак.

М. И.

ТАЛИЈАН

Пронашли су га механичари у једном хангару уморног и уплашеног и збунили се, нису знали шта да учине с њим. Једни су били за то да им буде маскота – али онда је требало наћи неког да брине о њему – други су хтјели да га „среде" у лонцу. Онда се неко сјетио да је мој тата некада држао голубове и донијели га њему. Тата се одушевио: био је то најљепши и највећи голуб писмоноша кога је икада видио. На нози је носио прстен на коме је био утиснут број и ознака државе Италије. Тако је он одмах добио име „Талијан". Тата је схватио да мора да га је бура скренула са „стазе". Знао је да талијански голубови писмоноше лете на редовној такмичарској стази Румунија – Италија. Овај мора да је залутао или застао да се одмори, што голубови писмоноше обично раде.

Понио га је кући и смјестио га на балкон, у импровизовани кавез направљен од гајбица. Тај кавез и није имао врата – тата је једноставно хтио да му да времена да се одмори и нахрани да би могао наставити пут. А и нас је ускоро чекала селидба. Међутим, сљедећег јутра, кад су мама и он устали, „Талијан" се шеткао по огради балкона и тјерао дивљаке. Ниједан није смио слетјети ни на наш, нити на сусједне балконе. И тог, и наредних дана слика се понављала и тати је постало јасно да „Талијан" не жели да иде. У међувремену он се одомаћио и постао нераздвојно мамино друштво. Она је с њим по цио дан разговарала и стално је говорила тати да има утисак да „Талијан" разумије све што му она каже.

Када је дошао дан селидбе, „Талијан" је спакован и са нама свима стигао у Сарајево. Ту, у бакиној башти, тата му је направио први прави кавез и смјестио га. Убрзо му је нашао и друштво – лијепу плаву женкицу, и све је изгледало у реду осим што смо га често виђали како гледа у правцу југозапада – у правцу Мостара. Онда би се дигао у зрак и дуго кружио око куће, правећи све веће кругове – као да жели да провјери снагу својих величанствених крила и јаких мишића. Све док једног дана, наочиглед цијеле породице није полетио у „свом" правцу – преко Игмана, даље на југ, готово праволинијски. Али, убрзо се вратио. Нико није схватио о чему се ради, док једног јутра – у трећем покушају – није успио да се кроз разређене облаке пробије преко Игмана и одлети.

Сви су били жалосни иако су схватили да се то морало догодити једног дана, да ће он одлетјети кући у Италију.

Али, већ сутрадан је тату позвао познаник из Мостара – он се с породицом уселио у наш стан кад смо се ми одселили у Сарајево и без увода сасуо паљбу: „Слушај човјече, долази одмах овамо и скини ми ову животињу с врата. Од ње нико на балкон не смије изаћи. Устреми се на нас чим врата отворимо". И тата је смјеста отпутовао. Све му је било јасно: „Талијан" није дозвољавао „туђинцима" да заузму наша мјеста.

„Талијан" је бјежао још два пута и тата га је сваки пут враћао. Код последњег повратка му је подрезао крила да бар извјесно вријеме не бјежи. Тада се збио и један радостан догађај – „Талијан" је постао отац. Добио је два мала птића. Толико се шепурио испред кавеза и правио важан да је свима скретао пажњу на себе. По цио дан их је хранио и гријао и ником није дозвољавао да их види – осим тати и мами.

И како то обично у животу бива, једне вечери смо закаснили да затворимо вратанца на кавезу. Мачка је била бржа. „Талијан" је последњом снагом покушавао да се одржи на ногама а онда му је глава клонула. Тај храбри борац није дозволио мачки да дође до гнијезда и разори га.

Бака га је закопала испод жбуна јасмина у башти. И данас, послије шеснаест година мама међу татиним голубовима погледом тражи сличну птицу и будно прати раст младих голубића не би ли међу њима угледала поносну птицу какву више нико нема.

Нина Савић
Омера Маслића 14/7
71000Сарајево
(хонорар 1.500.00)

САТ НА СУНЦЕ

НАПРАВИТЕ САМИ

МАДА ПРВИ ПУТ УПОТРЕБЉЕН ЈОШ ПРЕ ПЕТ И ПО ХИЉАДА ГОДИНА У ДРЕВНОМ ЕГИПТУ, СУНЧЕВ ЧАСОВНИК И ДАНАС ПОНЕГДЕ ПОКАЗУЈЕ ВРЕМЕ. ЗАШТО ГА И ВИ НЕ ИСПРОБАТЕ?

За леп сунчев часовник није вам потребно много „опреме": цртеж из Политикиног забавника", тањи картон, лепак, маказе, спајалица, лепљива трака, игла – и приложено упутство за рад. Када према приложеном упутству склопите сунчев часовник, како ћете знати колико је сати?

Часовник се састоји из два дела: „лица" са убележеним часовима (цифарник) и „штапа" (гномона). Као „штап" служи спајалица, која, да би очитање могло да се изврши, мора да буде усмерена тачно према северу. Да бисте били сигурни, послужите се компасом.

Ставите сунчев часовник на прозор или у двориште. „Штап" ће бацити сенку на цифарник, а она ће вам показати време. Ако погледате у прави часовник, видећете да сунчев показује нешто другачије време – због чега је потребно да се изврше одговарајуће поправке. Најважније је да због увођења „летњег времена" померите један час унапред.

Како, се изводе остале исправке наћи ћете у тексту „ДОДАЈТЕ, ОДУЗМИТЕ" на свим страницама.

Упутство за израду

1. Исеците маказама цртеж из „Политикиног Забавника" и залепите га на парче тањег картона. Када се лепак осуши, опс ците картон око цртежа.

2. Бочне стране часовника обележене су у степенима. Погледајте у атласу географску ширину свог места (Љубљана 46,1о, Загреб 45,8⁰, Београд 44,8⁰, Сарајево 43,9⁰, Скопље 42⁰...). па опсеците крајеве часовника по одговарајућој линији.

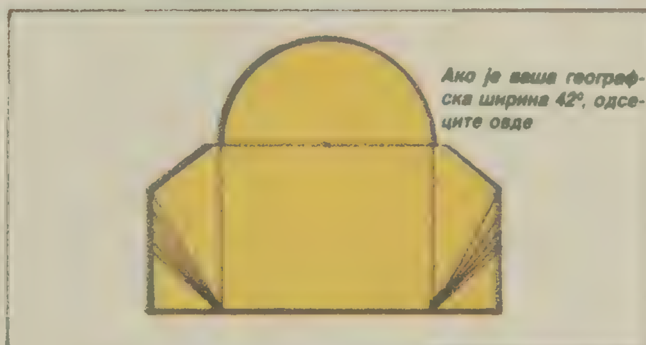

3. Исправите један крај спајалице.

4. Помоћу игле пробушите рупу у центру часовника.

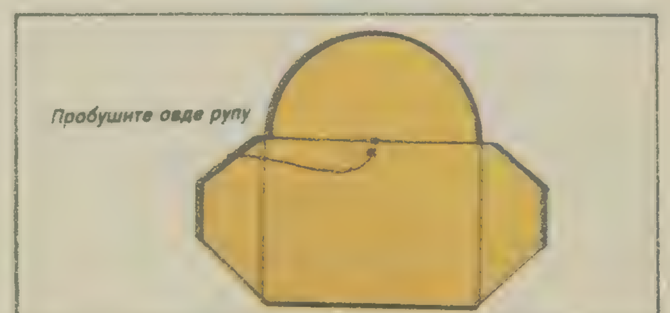

5. Провуците исправљени крај спајалице са полеђине часовника кроз рупицу, тако да стоји окомито, а остатак спајалице искривите да лежи на полеђини и залепите га траком.

6. Савијте бочне стране цртежа под правим углом унатраг. Поставите га тако да је „штап" (крај спајалице) окренут према северу. Часовник је спреман за рад.

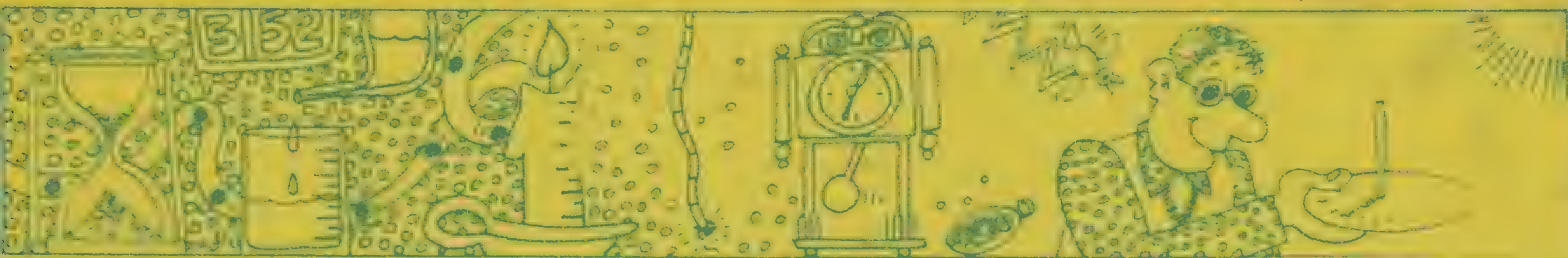

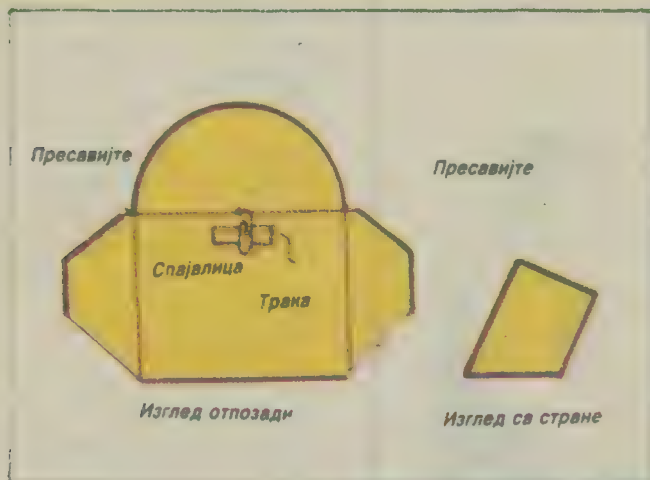

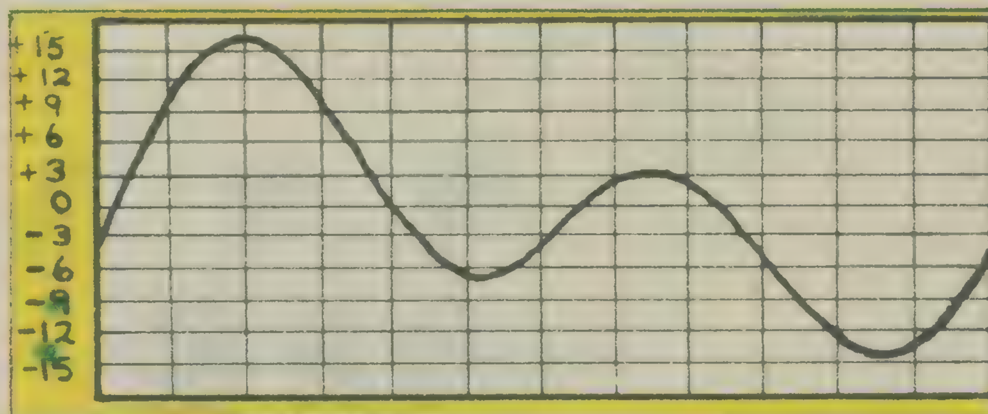

„Једначина времена": пошто на водоравној оси приближно одредите дан у месецу, на вертикалној очитате корекцију

ЗА ОНЕ КОЈИ ЖЕЛЕ ДА ЗНАЈУ ВИШЕ

ДОДАЈТЕ ОДУЗМИТЕ

Сунчев часовник ради захваљујући томе што ротација наше планете ствара привидно кретање Сунца на небу. Земља се окреће са запада на исток, па изгледа као да се Сунце креће са истока на запад. Ово кретање Сунца толико је правилно да његову сенку можемо да искористимо за показивање времена.

Сви знамо да дан – један потпуни окретај Земље око њене осе – траје 24 часа. Земља је округла и једна њена ротација „опише" пуни угао, 360°. За један час, дакле, наша планета опише угао од 15° (360° 24–15°). Због тога је цифарник сунчевог часовника подељен у сегменте од по 15°, а уцртани су и подаци од по пола часа (7,5°).

Сунчев часовник није сасвим тачан. Пре свега, увођење такозваног „летњег времена" (померање времена за један час пре „стварног") узрок је да часовник показује један час мање. Међутим, то није тешко исправити: на часовнику ћемо очитати стварно време, а оно званично добићемо додавањем једног часа.

Земљина орбита није савршена кружница, па је Сунце понекад ближе нашој планети, а понекад од ње удаљеније. Када је Земља ближа нашој звезди, она се креће брже, па изгледа као да Сунце на небу клизи брже. Показивање времена уопште заснива се на просечном кретању Сунца. Стварно Сунце је повремено малкице испред овог просека, а понекад иза њега. Приложени графикон показује „једначину времена" – разлику између стварног и просечног Сунца. Потребно је да на њему нађете Месец и приближно одредите положај дана, па да очитате колико минута додајете времену које показује ваш сунчев часовник, односно одузимате ако је посреди негативан део кривуље.

Преостаје још проблем „поднева". Замишљена линија која иде са севера на југ директно изнад ваше главе назива се „меридијан". Ваш часовник показује подне када Сунце пресече ваш меридијан. Свако место на свету има свој властити меридијан. У старо доба сваки град имао је своје сопствено време, засновано на властитом подневу. Данас, међутим, свет је подељен у 24 часовне зоне (могу се наћи у атласу). Оне олакшавају рачунање времена (за посао, учење, лични живот), али отежавају употребу вашег сунчевог часовника.

Меридијан наше временске зоне пролази кроз Трбовље. За степен западно од тог меридијана треба одузети 4 минута од времена очитаног на сунчевом часовнику, а за сваки степен источно додати по 4 минута. (На пример, за Београд, који лежи 5,5 степени источно од Трбовља, треба додати 22 минута).

Укратко, овако тече гледање у сунчев сат:

- очитајте време на сунчевом часовнику;
- додајте један час због летњег времена (ако желимо „стварно" време, не додајемо ништа);
- додајте или одузмите одређен број минута очитан из „једначине времена";
- додајте или одузмите одговарајући број минута у зависности од меридијана на коме се налази Ваше место;
- коначно – поредимо у току неколико дана показивање сунчевог часовника са временом очитаним са правог часовника, па коригујемо разлику (ако сунчев часовник, на пример, „додаје" 5 минута, ми ћемо толико увек одузети; а ако „одузима" 7 минута, увек ћемо толико додати)

Корекције, међутим, углавном и нису потребне, јер ће нам сунчев часовник послужити углавном за разоноду и приближно одређивање времена. Једина озбиљна „грешка" је она настала увођењем летњег времена, па је треба имати у виду.

Е. Јакуповић

ПОСЛЕ НОВОГ РОМАНТИЗМА ВРЕМЕ ЈЕ ЗА РОМАНТИКУ

ДРУГИ АЛБУМ ГРУПЕ У ШКРИПЦУ

КАКО БЕОГРАД СПАВА

Ако је судећи по имену, У шкрипцу су југословенски одговор на Dire Straits (дајр стреитс – енг. бити у шкрипцу), али ако је по музици (што је, наравно, много исправније!) онда је млада београдска постава „југословенски амбасадор" светски славних Рокси Мјузик (Roxy Music) и Токинг Хедс (Talking Heads), односно њихове „музике атмосфере". Званично основани априла 1981. године У шкрипцу су за само две године доспели у позицију која им у сваком даљем раду намеће велике обавезе: њихов други албум „О, је!" један је од најбољих плоча овогодишње југословенске рок продукције. Стилски сасвим чиста, јасна и надасве убедљива и у музичким и у текстуалним и у аранжманским решењима, „О, је!" дефинише своје творце као представнике једног новог правца југословенске музике који би се најбоље описао речју романтика: У шкрипцу су, наиме, направили романтичан албум (нема никакве везе са „новим романтизмом!) и показали да је прва плоча, „Године љубави", ма колико у многим елементима наговештавала у ком ће правцу група наставити, ипак била нека врста стилског експеримента.

Састав чине четворица музичара појачана бившим басистом Гордих, Слободаном Сврдланом, који је као гост свирао на албуму „О, је?" и вероватно ће и наставити даљи рад са групом. Зоран Вуловић, који се овом плочом истакао као један од најталентованијих аутора млађе генерације, свира клавијатуре Александар Васиљевић је гитариста. Милан Делчић певач, а Милош Обреновић бубњар. Управо ових дана почиње њихова промоционална турнеја на којој ће се најбоље утврдити хоће ли У шкрипцу потврдити стечену репутацију и у пуном контакту са публиком. Дотле, вреди саслушати њихову нову плочу: нумере „О, је!", „Коцкар" и „Сиђи до реке" већ су незаобилазни радио-хитови, док ће композиција „Београд спава", „домаћи задатак југословенског рока", засигурно остати као једна од најбољих песама овдашње музике уопште

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

СИЂИ ДО РЕКЕ

Музика и текст: Зоран Вуловић
Извођач: У шкрипцу

Чудна је ова ноћ
чудан сам сам себи
треба ми нешто топло
твоје руке на мени

Сиђи до реке
вечерас ја сам доле
сиђи до реке
лепше је све удвоје

Хладно је звездама
сувише су саме
моје руке траже те
ноћима су хладне

Сиђи до реке
вечерас ја сам доле
сиђи до реке
лепше је све удвоје

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

DIRE STRAITS

По многима тренутно највећа светска група до данас је снимила свега четири албума. Међутим, и поред релативно кратког времена које нас дели од њиховог издавања, већ сада је јасно да је реч о класичним плочама рок музике. Интересантно је да су Дајр Стреитс (Dire Straits) једна од ретких група чија је комплетна ЛП дискографија реализована и у Југославији, посредством куће ПГП РТБ.

„Dire Straits" (8. 6. 1978)
„Communique" (8. 6. 1979)
„Makin' Movies" (20. 10. 1980)
„Love Over Gold" (24. 9. 1982)

НОВА ПЛОЧА

ГЛАВОМ НАПРЕД

Својом новом плочом, група Јураја Хип Uriah Heep) на најбољем је путу да поново достигне своју славу с почетка седамдесетих. Албум „Главом напред" („Head First") велики је корак напред у односу на претходни „Абоминг" и значајан показатељ двеју ствари: прво, како и састави са више од деценију стажа могу да буду свежи и интересантни и друго, да хеви метал не мора да буде само бесомучно расипање снаге и енергије. Плоча садржи неколико потенцијалних радио-хитова, а издавач је „Југотон".

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

ВОЛИТЕ ЛИ WHITESNAKE?

1 Вајтснејк су формирани
а) 1977. године
б) 1978. године
в) 1979. године

2. Оснивач групе, Дејвид Ковердејл, некада је певао у групи
а) Deep Purple
б) Free
в) Geordie

3 Из истог састава, у Вајтснејк су касније дошла још двојица музичара
а) Џон Лорд и Јан Пеис
б) Ричи Блекмор и Роџер Гловер
в) Мики Муди и Берни Мерсден

4. Први албум групе звао се:
а) „Trouble"
б) „Ready and Willing"
в) „Come and Get It!"

5 Знате ли назив њиховог првог и досад највећег хита?
а) „Here I Go Again"
б) „Fool For Your Loving"
в) „Don't Break My Heart"

6. Да ли знате у којој су земљи Вајтснејк најпопуларнији?
а) Енглеској
б) Немачкој
в) Јапану

7 Који се епитет најчешће (неправедно) везује уз Ковердејлово име?
а) секс симбол
б) најбољи певач
в) женскарош

8. Како се звао последњи албум групе?
а) „Love Hunter"
б) „Live In The Heart Of The City"
в) „Saints And Sinners"

9. На место Јана Пеиса недавно је у групу дошао један светски познати бубњар. Који?
а) Фил Колинс
б) Кози Пауел
в) Карл Палмер

10 Вајтснејк су гостовали у Југославији.
а) тачно
б) нетачно

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1.б; 2.а; 3.а; 4.а; 5.б; 6.в; 7.а; 8.а;

ФОТО-ПРИЧА

TOYAH

Тоја Вилкокс (Toyah Willcox) једна је од најталентованијих енглеских певачица, али и веома занимљива појава за фотографе. Овде је приказано неколико њених најинтересантнијих „поза".

У име те љубим

DOORS

Када је група основана, Џим Морисон (Jim Morrison) је читао књигу Олдоса Хакслија „Врата перцепције". Учинило му се да појам „врата" (енг. doors) може да има пуно ирационалног у себи. Такође, идеја за музику била је понудити могућност различитих сазнања, а до свих открића долази се кроз нека нова врата.

РОК ДАТУМ

12. август 1967.

Тог дана се публици званично представио ансамбл Флитвуд Мек. Догодило се то на Националном џез и блуз фестивалу у Енглеској. Група је настала од блуз заљубљеника на чије се чело ставио гитариста Питер Грин, ветеран састава Џона Мејла. Врло брзо су избили у први план и серијом незаборавних хитова обележили крај шездесетих година. У разним анкетама бирани су за водећи светски блуз састав. Све се изменило 1969. када Грин одлази. После разних перипетија група налази себе средином седамдесетих и започиње поновни успон, овог пута појачан америчким музичарима.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

IRON MAIDEN
Hult 10.
15 Lotts Road,
London, **England SW 10**

ADAM ANT
c/o Bivonac, P.O.Box 401
London WI 407,
England

У ШКРИПЦУ
Милош Обреновић,
Мике Аласа 6,
11000 Београд

КАКО САМ ПОЧЕЛА

НЕЦА ФАЛК

– Почела сам да певам јако давно, за своју и душу својих укућана, а рок сам пропевала када су почеле да пристижу плоче, рецимо, „Сатисфактион" Касније сам певала у школском хору и свируцкала гитару у музичкој школи, али никада нисам ни помишљала да би то могло да ми постане баш прави посао. Озбиљније сам почела да певам када сам за петнаести рођендан од брата добила гитару, а тада је некако дошло време и за прве јавне наступе. Био је 25. мај 1967. године када сам са групом Боеми, коју су чинили све сами војници, први пут изашла пред публику у свом родном Марибору. Дошла сам на концерт у мини-сукњи и морала да се вратим кући на пресвлачење јер су ми рекли да је непристојно да се тако појавим пред народом. Била су то таква времена... Сећам се, певала сам репертоар Рите Павоне и својски се трудила, али нисам имала трему

НАЈВАЖНИЈЕ ЈЕ ИСКУСТВО

Годинама се борим против ствари које ми сметају. Знате ли шта сам научио? Не веруј млађима од педесет!

Иги Поп

РОК ПОЈМОВНИК

Роберт Плант

Рођен 20. августа 1948. године у Вест Бромвичу, Енглеска, Роберт Плант је данас засигурно једна од најпризнатијих певачких величина у свету. Знамо да је славу стекао у саставу Лед Цепелин (Led Zeppelin), да би после распада наставио успешну каријеру соло певача објављујући албум „Слике у једанаест" („Pictures At Eleven"). Ових дана у продаји је и плоча „Принцип тренутака" („Principle Of Moments"), којом ће Плант покушати да учврсти своје солистичке позиције.

Pretenders (Притендерс)

Основни потkрај 1979. године, Притендерси важе за једну од најталентованијих, али и најмалерознијих група света: у року од само годину дана умрли су оригинални гитариста Џемс Ханимен Скот (James Honeyman Scott) и басиста Пит Френдон (Pete Frandon). Међутим, певачица Криси Хајнд (Chrissie Hynde) упорно наставља даље: уз „старог" бубњара Мартина Чемберса (Martin Chambers), у новој постави су гитариста Роб Мекинтош (Rob Macintosh) и басиста Малколм Фостер (Malcolm Foster). После албума („Pretenders") и „Pretenders II", у припреми је и трећи, који ће се у продаји појавити почетком септембра.

Прљаво казалиште

На њих сте вероватно заборавили, али они су пријатно изненађење наступајуће јесени. Док чекамо управо завршену нову плочу Прљавог казалишта, подсетимо се да овај састав иза себе има три албума („Прљаво казалиште", „Црно-бијели свијет" и „Херој улице") и да је поново у постави која је и стекла популарност: Даворин Боговић (вокал), Јасенко Хоура (гитара, вокал), Маријан Бркић (гитара), Нино Храстек (бас) и Тихомир Филеш (бубњеви)

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

ТИ, ГЛУПЕРДО!
А ТИ СИ ЈЕДАН ПРАЗНОГЛАВИ СМЕТЕЊАК!
!
?
?

НИКАДА НЕЋЕШ ИМАТИ ПРИЈАТЕЉА АКО СЕ ТАКО ПОНАШАШ!
ШТА МОГУ КАД МЕ СВИ НЕРВИРАЈУ!

ПОКУШАЈ ЈЕДНОМ ДА ПРЕЋУТИШ... СЛОЖИ СЕ СА ТУЂИМ МИШЉЕЊЕМ!
ДОБРО, КАД СИ НАВАЛИО...

ЗДРАВО, КИКО, ТИ СИ НАЈЛУЦКАСТИЈИ СТВОР ОВОГ ПРЕДГРАЂА!
ТАЧНО! У ПРАВУ СИ! ТАКО ЈЕ!

МОЈ СТАРИ МОЖЕ ДА ИЗДЕВЕТА ТВОГ ПОПАЈА!
СИГУРАН САМ ДА МОЖЕ!

КИКО? ЗАШТО ПЛАЧЕ ЂОКА ПЉУЦА?
?

РЕК'О ЈЕ ДА ЊЕГОВ ОТАЦ МОЖЕ ДА ТЕ ПРЕМЛАТИ!
ЈА САМ СЕ СЛОЖИО И ПОРУЧИО ДА ГА ОДМАХ ПОЗОВЕ...
БУАAA!
МАМА!
БОЈИМ СЕ...
?
?

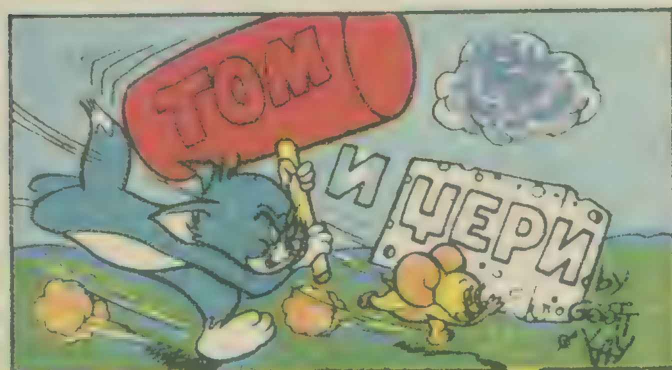

Код PEZ-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш PEZ бомбоне и играш се PEZ фигурицама, пошаљи нам 5 омотница PEZ бомбона, а ми ћемо ти послати лепу PEZ књижицу. Као пријатељ PEZ-а користићеш све погодности које ћемо ти нудити из месеца у месец. Читај сваког петка на овом месту о новостима за пријатеље PEZ-а.

Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ", 61111 — ЉУБЉАНА, п. п. 8 заједно са твојим подацима. (Име и презима, улица, кућни број, место и поштански број)

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

ИСТИНИТА ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА

ПРЕКИНУТА ВЕЗА

ПОШТО ЈЕ ДАО СВЕ ПОДАТКЕ О НЕЗГОДИ КОЈА СЕ ДОГОДИЛА НЕДАЛЕКО ОД СЕЛА Д, САГОВОРНИК ДЕЖУРНОГ МИЛИЦИОНЕРА ЈЕ НЕОЧЕКИВАНО СПУСТИО СЛУШАЛИЦУ КАДА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА КАЖЕ СВОЈЕ ИМЕ!

Од поноћи је прошло тек неколико минута кад је на столу дежурног зазвонио телефон.

– Хало, да ли је то Станица милиције? – упитао је промукли мушки глас.

– Да, због чега зовете? – одговорио је милиционер.

– Хтео сам да јавим да се између села Д. и града, код оне оштре кривине, догодила саобраћајна несрећа па... – глас је још неко време нешто говорио али дежурни није разумео ни реч јер је из слушалице допирало крчање.

– Хало, друже, да ли ме чујете? – упитао је.

– Да, да, одлично! – једва је разабрао глас непознатог. Сада се уз крчање чула и музика.

– Али ја, вас не чујем добро, одакле се јављате?

– Из стана – добио је одговор а онда је човек додао – сачекајте мало да утишам телевизор, можда ће се онда чути боље!

Када се поново јавио, дежурни је затражио да му да податке о себи и док је привлачио бележницу да их запише, с друге стране слушалице завладао је мук.

– Хало! – готово је викнуо у слушалицу.

– Дааа... – одговорио је његов саговорник а онда је телефон шкљоцнуо. Веза је прекинута.

– Баш има чудних људи – промрмљао је милиционер и кренуо да обавести дежурног инспектора о пријави коју је добио.

Улетео сам и – готово

Десетак минута касније, Живорад Станић и Павле Јосимовић већ су били на путу ка селу Д. Ни једном ни другом није било до приче, међутим, кад су изишли из града, Живорад је први прекинуо ћутање.

– Е, овај снег је нашао кад ће почети да пада. Кад га већ није било до сада, није морао баш ноћас...

– У праву си! – сложио се Живорад и укључио брисаче. Возио је полако јер је већ било прилично клизаво а није желео ни да му промакне ауто за који су му рекли да је слетео са пута. Прошло је пола часа пре него што су у светлости фарова угледали готово потпуно смрскани аутомобил поред којег је стајао човек у тамном зимском капуту. Био је гологлав и по коси је почео да му се бели снег. Чим је угледао милиционере пошао им је у сусрет.

– Добро вече – рекао је. – Добро је што сте стигли иначе бих се, да сам овде остао још мало, потпуно смрзао. Видите и сами, ауто је толко оштећен да нисам могао да се увучем унутра и бар мало заштитим од хладноће.

Одговоривши на поздрав, Живорад и Павле су пришли ономе што је остало од аутомобила. Човек је ишао за њима узалуд покушавајући да дахом загреје промрзле прсте.

– Како се догодило да слетите с друма? – упитао га је Павле.

– Враћао сам се кући, у град, и пошто сам се у селу задржао дуже него што сам планирао, возио сам мало брже. Међутим, то не би било страшно да сам, пре него што сам ушао у кривину, смањио брзину. Али нисам то урадио и тако... улетевши брже него што треба, изгубио сам контролу над воланом, слетео с пута и ударио у гомилу смрзнутог шљунка. Ауто се преврнуо на бок а онда, услед силине удара, исправио на точкове. Јасно је да се све догодило мојом кривицом.

– Сад кад сте нам све испричали, покажите нам исправе – затражио је Павле.

Човек је завукао руку у унутрашњи џеп капута и извадио личну карту и возачку дозволу. У њима је писало да се зове Сава Димић и да има 38 година.

– Молим вас и [illegible] дозво-

лу – затражио је опет пута Живрад.

Човек је поново гурнуо руку у унутрашњи џеп, онда у спољашни, један, па други, па затим џеп на сакоу, али дозволе није било. Читавих пет минута покушавао је да је нађе – без успеха.

Балон није позеленео

– Стварно не знам како не могу да је нађем кад знам да ми је Милош дао! – а онда видећи зачуђене погледе милиционера пожурно је да објасни. – Ауто није мој већ једног мог рођака. Потпуно сам сигуран да ми је дао дозволу кад сам кренуо али сада сам сав смушен и ето не могу да је нађем. А како и да не будем, кад ауто није мој. Можете да замислите како ми је лакнуло кад ми је рођак пошто сам му јавио шта се догодило рекао да се не секирам. Срећом, он зна да не пијем и да ауто нисам слупао у пијанству. То ћете, уосталом, и ви да потврдите.

– Потврдићемо али пошто дунете у балон – пристао је Павле. Мада је Сава остављао утисак трезног човека, није смео да се закуне да је то заиста и био. Тест је показао да није под утицајем алкохола.

– Реците ми још у колико сати сте слетели с друма, па да кренемо? – упитао је Павле.

– Па, тако, нешто после једанаест – одговорио је Сава.

– Дежурној служби несрећа је пријављена тек у поноћ. Шта сте радили у међувремену? – заинтересовао се Павле.

– Ништа, чекао сам да дођете – следио је одговор. – Заправо, кад сам се повратио од шока изишао сам на друм и зауставио први аутомобил који је пролазио. Возача сам замолио да обавести мог рођака шта се догодило и да му каже да обавести милицију: радим већ доста дуго у оси[illegible]вајућем заводу и знам каква је процедура око процењивања штете.

Док је Павле разговарао са возачем, Живорад је уз помоћ батеријске лампе пажљиво разгледао оштећени аутомобил. С обзиром на модел, било је јасно да прилично кошта.

– Хм, овај снег никако да престане да пада – рекао је повлачећи руком по згужваном крову. – Најпре га уопште нема а сада већ пуна три сата.

– Тачно тако – надовезао се Сава. – Да ви нисте наишли ја не знам шта бих, потпуно би ме завејао и...

– ...да кренемо у Станицу па да нам тамо кажете ко је возио овај аутомобил кад се незгода догодила – прекинуо га је Живорад.

* * *

Знате ли због чега је милиционер Станић посумњао да човек који их је чекао на увијају није био за воланом слупаног аутомобила? Да ли вам је у очи пао онај прави детаљ, проверите на страницама „Мале поште”.

БАКА СТАКА

ПРАТИ МОДУ НА БРЗАКА

ПЕРИКА ЗА ПАНК КОМПЛЕТ

БАКА СТАКУ ЗАЛЕПИ НА КАРТОН ПА ИСЕЦИ

БАКА СТАКА ПАНКЕРКА

БАКА СТАКА ШМИНКЕРКА

БАКА СТАКА ХЕВИ-МЕТАЛИЦА

БАКА СТАКА ХИПИЦА

ВЕНАЦ ЗА ХИПИ АНСАМБЛ

БАКА СТАКА НОВОТАЛАСНА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ПИТЕР КАРТУР

МАГЛА

Не могу – промумла велики човек. – Суботом увче идем у град. А вечерас је субота.

Мали човек на веранди дрхтао је од нервозе нагињући се напред да би ухватио сваку реч свог саговорника. Његово мало напето лице било је испијено и бледо, а очи узнемирене. Изгледао је некако мањи него што је требало да буде, као да се сав стиснуо као лоша тканина после кише. Одело на њему је висило. Очи су му биле уморне, изгубљеног погледа.

– Господине Браун, молим вас... преклињем вас. Ако је овога пута стварно, а не измишљотина онда вас стварно, искрено молим.

Браун је одмахнуо главом опрезно га посматрајући.

– Али – настави малецки – то је оно што већ дуго тражим. Видели сте... и други су видели исто. Заклели сте се да је истина.

– Па наравно. – Браун пљуну и климну главом. – А ја нисам лажов, као ни остали.

– Знам, знам... Ја сам, видите, испитивач психолошких феномена... духова и осталог. Ја морам видети ту утвару вечерас. То ми је важније од свега. – Малени затвори очи за тренутак и наслони се на стуб веранде.

– Не може... субота увече!

– Али, господине Браун... ово је последња ноћ.

– Можда и није... можда ће и остати. Ко зна...

– Ја знам – човечуљак је протрљао прст на коме се сијао велики златни прстен. – Ја знам сигурно. Још десетак минута највише... а ја морам... застао је и пустио да му поглед молећиво лута по Брауновом лицу.

– Да... вредно га је погледати – рече значајно Браун.

– Ви знате најбоље... Како изгледа?

– Да, ја знам шта сам видео... златно и сјајно. Мора бити мрачно да бисте га уопште видели, стварно мрачно. Не креће се, некако стоји мирно, али опет мало и подрхтава

– То је ТО! Господине Браун, ја то морам видети!

– Мислим да нећеш, јер ја идем у град.

– Али, то ће вам одузети само минут времена – рече човечуљак болно.

– Морам да идем.

– Али, молим вас, па то ми значи много – све!

– Колико? – поскочи Брауњ

– Ја... ја, на жалост немам пара. Молио сам људе да ме довде превезу бесплатно. Тако сам прешао 700 миља да бих најзад стигао овамо.

Браун ситно пљуну, па најзад рече: – Имаш леп прстен... Па добро, ја сад одох.

– Њега вам не могу дати... не могу никако – шаптао је човечуљак очајно.

Браун слегну својим великим раменма.

– Е, ајд' сад, пуштам псе са ланца и немој се овде мувати кад одем!

– Не, не, чекајте... ево, узмите прстен.

– Хм... не знам.

– Ево, узмите га!

УЗОРАК УЗЕТ НАСУМЦЕ

Т. П. КЕРЕВАН

Ако ми не дате још једно парче чоколаде, почећу да плачем, а бићете изненађени кад чујете како гласно умем да плачем! Ни мама то никако не би волела.

Ја обожавам бомбоне. Хвала.

Иначе, ја сам врло учтива за своје године. То сви кажу. Тако добијам више бомбона. Старе госпође су најбоље. Ја сам такође и врло паметна девојчица, иако тата каже да сам размажена.

Они ми нису дали ни чоколаде ни бомбоне. Зато им нисам ништа одговорила.

Хвала. Овог пута ћу узети две. А да ли имате неке које су тврђе? Пошто је овде тако топло, чоколада је већ омекшала.

Отац ми је казао да треба да будем послушна и да вам све испричам, јер сте ви познат научник. Сувише познат, рекао је, јер прави велики научник не би живео у оваквом луксузу већ би радио у лабораторијама.

Добро, све ћу вам испричати, јер хоћу да покажем да сам добра.

Хвала, ове су стварно одличне.

Мој брат Џони и ја играли смо се у дворишту иза куће газећи мраве када се појавио свемирски брод. Врло ми се допада да газим мраве. Све док им се стварно не приближите никако да вас примете! Они се понекад и туку. Једном је Џони видео црвеног како се бије са црним. Пошто нам је досадило да их гледамо, Џони их је оба згазио.

А хоћете ли ми купити лупу да их посматрам изблиза ако вам све испричам? Обожавам лупе. Њима се може неко и опећи ако се наместе према сунчевим зрацима.

Молим вас, могу ли добити лупу? А кад? Сад... молим вас! Молим, сад! Ако ме не дате, плакаћу!

Хвала.

Било је то на Џонијев десети рођендан, па сам била попустљива. Играли смо се кад су почели да се спуштају. Трава око брода је горела. Изашли су. Били су наше висине. Потрчали смо према њима да их боље погледамо. Када смо стигли, пажљиво су гасили ватру око брода. Један је стављао неки лек на опекотину на једној веверици коју су ваљда закачили кад су се спуштали.

Када су нас угледали, застали су и почели да производе неке мале звуке. Ја сам им се обратила пре Џонија и рекла им: „ЈА САМ ОВДЕ КРАЉИЦА! Морате ми се сви поклонити!" А Џони је подигао руку и додао: „А ја сам краљ!" Он никад не уме ништа сам за себе да смисли него ме у свему копира.

Нису се поклонили. Зато сам их одмах омрзла. Мама исто каже да сам размажена, а и тата. И њих много не волим кад ме грде. Али они са брода, који ми се нису поклонили нити дали склаткише, стварно су ми одвратни. Отрчала сам до једног и шутнула га из све снаге. Пошто је био мало мањи од Џонија, и Џони га је треснуо. Иначе, Џони је кукавица.

Како су изгледали? Па, нису свакако изгледали као мрави.

Увели су нас у брод. Дали су нам неке тестове. Намерно сам све забрљала и запретила сам Џонију да ћу му очи ископати ако било који уради како треба. То су они исти глупи тестови које нам дају у школи, или тако нешто... Узела сам пенкало које су ми дали и све их попрскала мастилом. Ха! Одлично сам се забављала. Била сам страшно неваљала.

– Најзад велики човек отвори мрежаста врата и узе прстен. Пусти човечуљка да уђе, а затим упали лампу на столу. Својим дебелим прстима полако је окретао прстен. Жмиркао је сумњичаво. Златан, али није од злата. Сувише тежак за злато или било који метал. Сувише велики за човечуљка. Браун га навуче на прст и осети његов снажан стисак. Дотле је мали човек, крећући се нервозно, једва пронашао врата спаваће собе.

Браун му приђе и гурну га напред: – Платио си па иди први. У сваком случају знам да није опасно по човека... неће те повредити.

Ипак, човечуљак је пустио Брауна да га поведе.

Била је то златна мрља у ваздуху која је подрхтавала у средини спаваће собе. Око метар висока и пола метра широка.

– Није фолирање, а, другкане? – насмеја се грубо Браун. – А ти мислио да ћеш платити ни за шта, а?!

Лице човечуљка је отврдну.ло. Погледао је Брауна захвално и тужно: –Тешко ми је да поверујем да сте прошли кроз ово.

– Свакако! Ево, погледај – смејао се велики.

– Чекајте! И ја ћу са вама. Станите! – Човечуљак крочи за Брауном и, још несигуран на ногама, ухвати га за руку. Заједно су кренули кроз златну маглу.

Овог пута било је све другачије за великог него кад је први пут пролазио кроз маглу. Чим су ушли, Браун је осетио оштро пецкање по кожи, док је претходног пута осећао само ваздух око себе. Устукнуо је, кренуо уназад, али га је неочекивано снажна рука човечуљка задржала. Био је приморан да опет крене напред.

Пецкање је постало готово неиздрживо. Сада му се учини да долази у врелим налетима из шаке на којој је био прстен. Браун убрза корак покушавајући да што пре изађе из оклопа магле и врати се у своју добро познату спаваћу собу. Најзад су изашли из златне магле. Добро позната спаваћа соба више није постојала. Нестала је и кућа, а са њом и ноћ. Владала је дневна светлост у некој природи где је трава плава, а дрвеће – витки издужени шиљци који штрче према наранџастом небу. На њему Браун угледа три гигантска сунца.

Трже се, опсова, окрену се, али успе само да угледа трачак златасте магле у нестајању. Малени одмахну главом: – Успели смо у последњем часу. Магла је нестала, као што видите.

Мали се мењао: изгледало је да расте, испуњава своје одело које је висило. – Жао ми је господине Браун, али нисам могао проћи без прстена или некога ко га носи... а ви сте га тако грамзиво тражили... Значи, морао сам са вама.

– Ово није могуће! Где...

– Код куће... моје куће. Сад морате пронаћи другу маглу док носите прстен, па отићи кући... својој кући.

– Али, магла? Како да је нађем?

– Чућете приче, сулуде неистине о духовима и сличним утварама. И ми их имамо на нашој планети. Следите их. Постаните истражитељ, крените за причама.

– Али...

– До виђења, Браун!

Човек се брзо окрете и крену преко чудне плаве траве. Бацио је само још један поглед на Брауна који је беспомоћно посматрао три сунца.

Онда су Џонија одвојили и пре него што сам могла да се умешам, он им је већ причао о свим људима које је поубијао у рату. Наравно, Џони није никад био у рату јер је још мали за то, али им је сликовито описивао све што је видео на телевизији, да, све начине на које људе убијају. Изгледа да су брзо схватили о чему се ради јер је Џони врло добар глумац. Сви су се око њега окупили и ћутке га слушали и посматрали.

Претпостављам да су мислили да смо одрасли јер су сви били наше висине. У сваком случају, било ми је криво што поклањају толико пажње Џонију. И ја бих могла исто толико да им испричам о убијању! Зато сам му притрчала и гурнула га неколико пута тако јако да је пао на земљу. Изгледа да смо у тучњави која је уследила разбили нешто у њиховом свемирском броду јер ми се учинило да су јако бесни.

Вероватно им се и Џони смучио због својих прича. Он се многима смучи. Ја увек покушавам да оставим добар утисак на странце, чак и када ми не дају чоколаду. Зато сам неколицину извела напоље и показала им нашу игру: скакање по мравима. Били су ужасно смешни! Замислите, једном је припала мука!

Ипак, знам да сам била веома неваљала и да није лепо што сам се тако понашала. Могу ли сад добити још бомбона за крај приче?

Хвала.

Онда су се они покупили, идући уназад према свом смешном броду. Ушли су брзо унутра и опет узлетели уз велику галаму и буку. Баш су гадни! Ни до виђења нам нису казали, а камоли да ми се поклоне и махну!

И не знам шта смо ми сад толико скривили да се цео свет на нас љути!

Добро, знам: небо је ве данима прекривено њиховим свемирским бродовима, али ми зато нисмо криви!

А шта ће бити даље са нама професоре? Ви сте професор, зар не? Ух, што ја мрзим професоре. Тако су досадни!

Јао! Казаћу вас мами! Јао! Што сте ме треснули... И ја ћу вас! Јао! Јао! Мамаааа! Чика ме бије!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	МАЛИ БУЗДОВАН (ТУР.)	АМЕР. ПРЕДСЕДНИК ЛИНКОЛН	ДУХОВИТА РЕЧ У ШИРОКОЈ УПОТРЕБИ	БЕОГРАДСКА ПОП ГРУПА	ОКО НЕЧЕГА НАОКОЛО	ОПЕРА ПИЈЕТРА МАСКАЊИЈА	КИСЕЛОСТ, ЉУТИНА (ХЕМ.)
ДЕО РАТНЕ ВЕШТИНЕ							
УЗОР, ПРИМЕР							
ОШТРИ УЗВИЦИ							
РЕТКО КАД							
УЗВИК ЧУБЕЊА / НУЛА				РЕКА У НИГЕРИЈИ ПРИТОКА НИГЕРА			
				КРЕТАЊЕ КРОЗ ВАЗДУХ / ОБРАЗОВАН			
ВЕЛИКИХ ОЧИЈУ	ТОРАЊ ЏАМИЈЕ / ПОЗАДИ						
АУТООЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ЗНАК ЗА КАЛЦИЈУМ / НАДОКНАДА			ИВАН ТОПЛАК / ВРСТА ГИПСА		
ВРЕДНОСТ, ЗНАЧЕЊЕ							НЕУПРЉАНО
"АД АКТА"			ЛЕК, ИЛАЦ / ДАТИ ОТКАЗ				
АМЕР. ГЛУМАЦ ПАЋИНО	МЕСТО КОД САМОБОРА						
ЛЕК ПРОТИВ АЛКОХОЛА / "ВОЛТ"							
НАТИК НА ВЛАКНО	АФИРМАЦИЈА / ПОЛУМАЈМУН			100 / ТРОМО, ПЛИТАВО			
НАДЗИРАТИ С ПАЖЊОМ							МАЛИ СНОП
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		ДОДАТАК УГОВОРУ / ЈЕЗГРО ВОЈСКЕ					
СТАРИ РАТНИК							
ПРАСТАНОВНИК БАЛКАНА					НОБЕЛИЈУМ / ОКВИР		
ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ			РОВ ЗА КРОМПИР / "ИДЕМ"				
ГЛАВНИ ГРАД ГРЧКЕ						ИСТИ САМОГЛАСНИК	
БЛИЗУ, У БЛИЗИНИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: префикс, аутомат, старање, маратон, и, ино, снаст, д, Асирија, трунак, протест, ров, Рти, Ен, атол, Маренго, Каунда, г, т, ЗР, чистина, И, параф, звекет, Монтана, а силос, зекаст, шифранти.

Марк Антонијети и Анри Босак увек смирени на послу, раде без журбе.

Са кровом или без њега, може се добити „бугати" тип 43, торпедо узине. За ова кола мајстори су сами лили чак и гуме. Цена је 25 милиона, а с кровом још милион више.

„Бугати" тип 55, двосед, такође је савршена умањена копија оригинала. Чак су и цифре на инструментима исте као код великог брата. Кошта око 32 милиона старих динара.

АУТОМОБИЛЧИЋИ КОЈЕ ГРАДЕ ДВА ФРАНЦУЗА ДУГАЧКИ СУ ОКО ЧЕТРДЕСЕТ ЦЕНТИМЕТАРА АЛИ ПОТПУНО ЛИЧЕ НА ОРИГИНАЛЕ. КОШТАЈУ ОД 20 ДО 60 МИЛИОНА СТАРИХ ДИНАРА, АЛИ ЈЕ ЊИХОВА СТВАРНА ВРЕДНОСТ ОНОЛИКА КОЛИКО ЈЕ ЈАКА СТРАСТ КОЛЕКЦИОНАРА ШТО ИХ СКУПЉАЈУ.

МАЛИ, СКУПИ И НЕ СЛУЖЕ НИЧЕМУ

Свако ко погледа ове фотографије могао би се заклети да су снимљене у неком музеју олдтајмера – старих типова аутомобила. Тешко би ма коме пало на ум да су то модели осам пута мањи од правих узора јер су савршено верни, баш до сваке појединости, сваког завртња. Да човек помисли: само да се окрене кључ, па да мотор забруји... Управо је и то могуће, само онда сваки аутомобилчић кошта поред његове утврђене цене – од 20 до 60 милиона старих динара – још 35 више. Дакле, као прави велики ауто ниже или средње, па чак и више класе.

Та мала чуда прецизне механике стварају Марк Антониети, 58, и Анри Босак, 57. Почео је Марк, а пре десет година му се придружио Анри. Први ради моторе и све остало, а други каросерије.

Послују у својој малој радионици у Вишију, углавном ћутке. Само им тиха музика разбија тишину. Раде полако, без журбе, јер желе и постижу савршенство. Свака појединост на њиховим моделима мора бити потпуно идентична оној на оригиналу. Чак и број окаца на масци хладњака, број жица на точковима, број прореза на поклопцу мотора...

Планове за своје моделе цртају према оригиналним кад могу да их набаве, а кад их немају, тада посебним поступком смањују фотографију одређеног дела до односа 1:8, па онда појединост уносе у план.

Материјал од којег праве моделе такође је исти као на оригиналу са извесним изузецима: каросерија је увек од месинга, мотор од алуминијума. Иначе, кожа је кожа, дрво дрво, тепих тепих! Чак и прозори, као и ветробран, од правог су стакла, што је било прилично тешко постићи.

Да би каросерија била верна и савршена, прво се за сваки модел изради дрвени калуп. На њега онда Андри стави месингани лим и куцка, куцка, глача, глача... Кад је каросерија уобличена, он је препрскава свим оним слојевима као што то чине произвођачи правих, великих аутомобила. На крају долази лак. Тако дотерана каросерија суши се равно 90 минута под инфрацрвеним зрацима, на температури од 150°C.

Сад посао преузима Марк. Он поставља каросерију на доњи построј, уграђује мотор и преносне механизме, које је све сам начинио, па најзад заједно довршавају монтажу „ситница".

Два мајстора држе се само олдтајмера. Модерне аутомобиле не воле и не раде. Остали су верни сновима своје младости које нису могли остварити: то су аутомобили „бугати" и „ферари".

Њихов најмилији и најскупљи олдтајмер у малом је „бугати" тип 57 SC, **Атлантик. Да би га начинили, они су пронашли једно такво добро очувано возило, добили дозволу да га сликају са свих страна и премере. У току рада веома често су одлазили да пореде делове свог малишана и оригинала, да опет мере и проверавају. Тако је настао њихов љубимац. Проценили су га на 60 милиона старих динара и ипак једва одлучили да га продају кад се појавио купац.**

Коме су који свој модел продали, два мајстора не одају, али откривају да међу њиховe муштерије спадају Хенри Форд IV, потомак оснивача фабрике аутомобила „Форд", бивши светски првак у тркама формуле 1 Џеки Стјуарт и један од директора „Картијеа", највеће јувелирске фирме на свету.

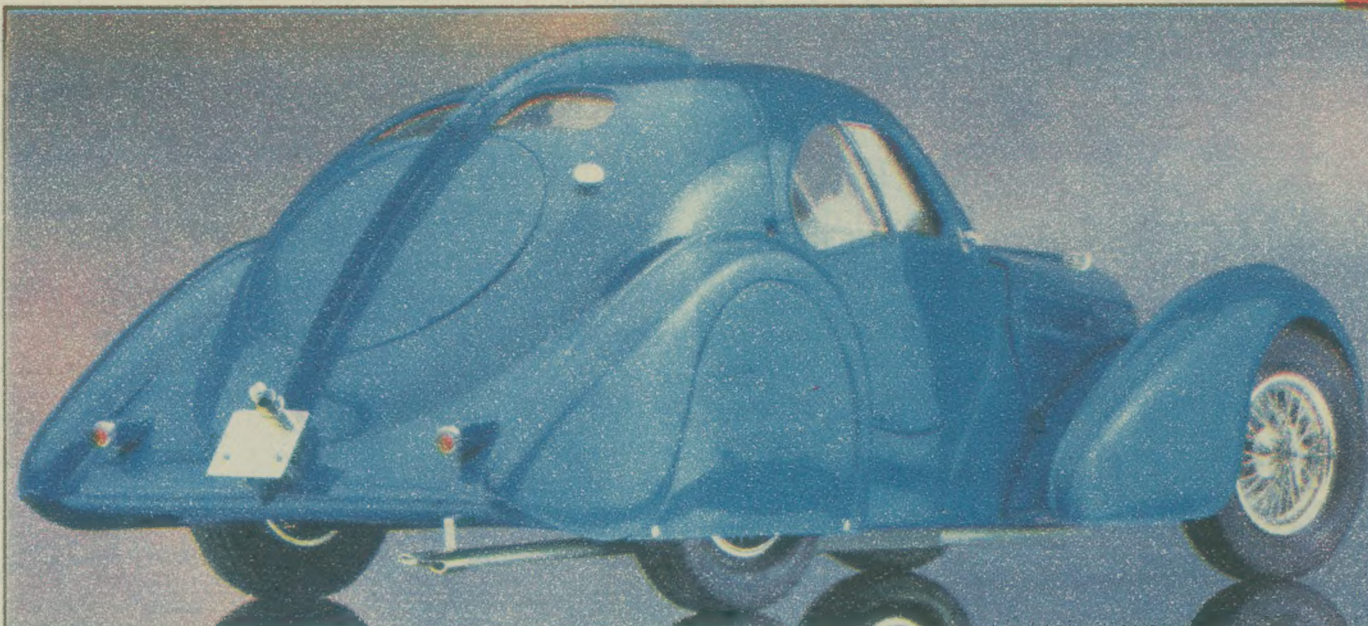

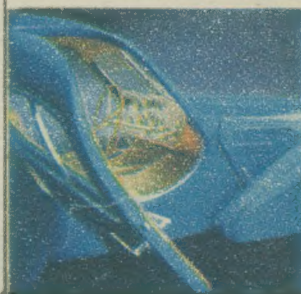

Љубимац мајстора Марка и Анрија, „бугати", тип 57 SC Атлантик, дугачак свега 40 cm, рађен је према оригиналу, па је минијатура савршено верна до сваке појединости. Цена му је 60 милиона старих динара.

„Ферари" 25 GT берлинета је, упоредо са плавим „бугатијем", најскупље возило из „фабрике патуљака". Кошта 60 милиона старих динара. Његов минијатурни мотор састоји се од сто делова. Бравице на вратима и пртљажнику су праве: отварају се на притисак ручице.

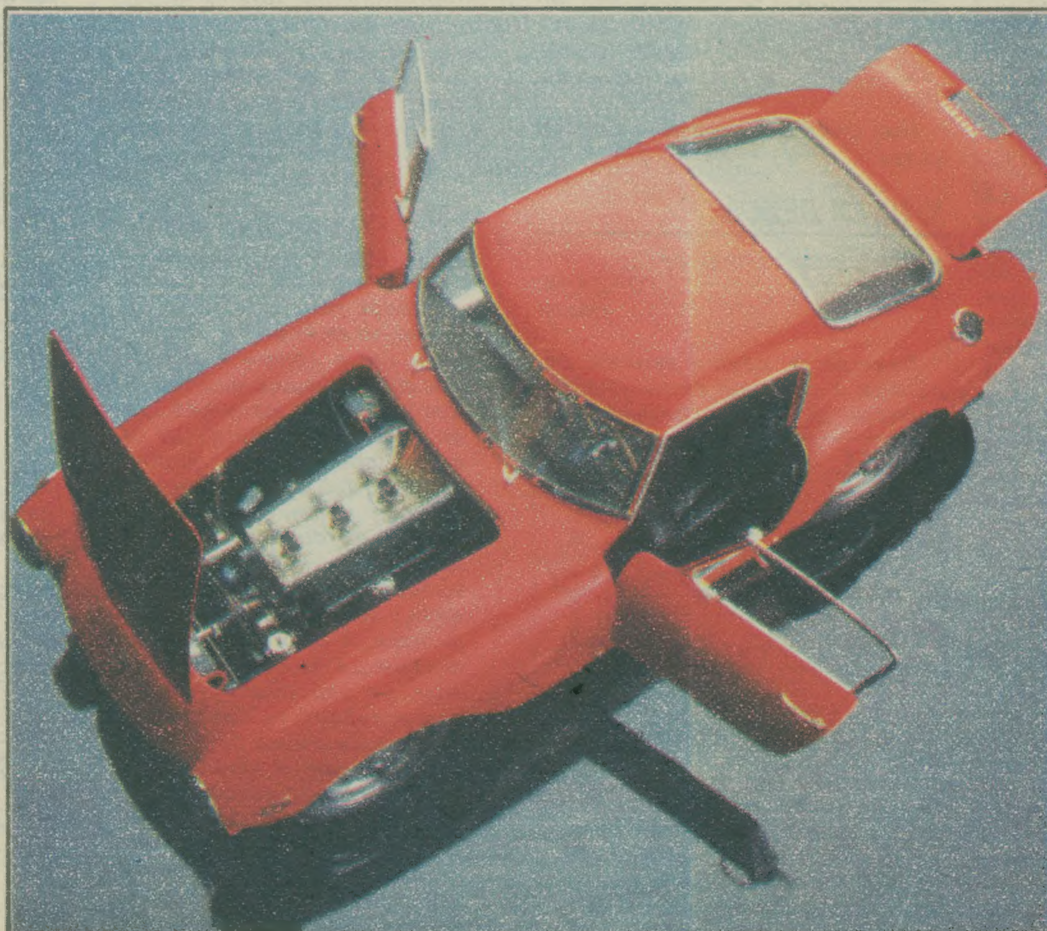

ЗАБОРАВНА АНА

Да ли су бизамски пацов и нерц исто? Интересује ме и колико особа учествује у штампању листа, како да организујемо одељенску привреду и да ли би читаоци „Забавника" пристали да се дописују са филателистима из мог разреда?

АНА БИЈЕЛИЋ,
Београд

Одговор на твоје прво питање је – не. Наиме, бизамски пацов (Ondatra) је једно а нерц тј. водена ласица (Putoris lutreola) нешто друго. Што се тиче твог другог пи-

тања све зависи о каквом се листу ради. На пример, у штампању „Забавника" у разним процесима рада учествује стотинак људи двадесетак различитих занимања: слагачи фото-слога, „папирни" монтажери, репро-фотографи, фото-ретушери, фото-монтажери, ецери, галванизери, рото-машинисти...

Какав облик одељенске привреде да организујете није једноставно рећи јер ништа не знамо о теби и твојим другарицама и друговима из одељења: ни у који разред идете ни где се налази ваша школа. То је и разлог због чега не можемо де огворимо на твоје последње питање. Сигурни смо да би се многи наши млађи читаоци радо дописивали са филателистима из твог разреда, једино што си ти заборавила да даш адресу.

ЖЕНЕ НИСУ ИЗУЗЕТЕ

Желела бих да знам зашто мушкарци ћелаве а жене не?

ВЕСНА,
Панчево

Појава делимичне или потпуне ћелавости углавном погађа мушкарце: млађи људи је углавном доживљавају као велику неугодност. Поред физиолошког, „природног" опадања косе које се одмах надокнађује новим власима, постоји оно друго које је, најчешће, последица обољења корена или стабла власи, промена у самој кожи или лојним жлездама. Без обзира на порекло узрока, ћелавост је појава која не обилази жене. Познато је, рецимо, да енглеска краљица Елизабета I није баш могла да се подичи бујном косом. Што због тога, што због моде, тек краљица је у својој гардероби имала ни мање ни више него 80 перика.

СЛАВА

Можеш ли да напишеш нешто и о пореклу мог имена.

СЛАВКО МЛАДЕНОВИЋ,
Подунавци

Име Славко изведено је од речи слава.

КУЦА СА ДЕДОМ

Шта је то педигре?

ГОРДАНА,
Ковин

Педигре је, другим речима, родослов. У стручној терминологији користи се да би означио скуп

података о чистоти неке животињске врсте,. Најчешће се везује за псе. Кад се за неку куцу каже да има педигре, то значи да се поуздано зна ко су јој тата и мама. И не само они. Све се зна и о баби и деди, па о њиховој баби и деди. Куца с педигреом – то ти је расна куца.

ОПЕТ ДЕВЕДЕСЕТИЦА

Да ли у нашој земљи може негде да се нађе томос 90 електроник?

ДРАГАН МАРКОВИЋ,
Лозница

Као што смо већ више пута објавили, томос 90 електроник је искључен из производног програма, па према томе нигде у земљи не може да се нађе осим, можда, полован.

ТРЕНЕРКЕ

Молим те да објавиш одговор на моје питање јер ће он, верујем, интересовати и друге твоје читаоце: занима ме која фабрика производи „Адидас" тренерке?

ДЕКИ,
Смедеревска Паланка

У продавницама Словенија-спорта могу да се нађу „Адидас" тренерке, „Плетенине" из Љубљане и „Зеленгоре" са Умке, а „Ловац" продаје производе „Бети" из Метлике.

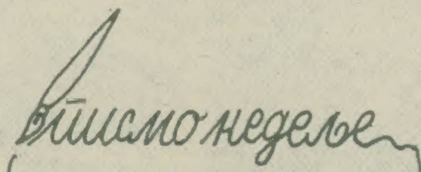

КАКВА БИ ТО ПРОМАЈА БИЛА!

Имам 13 година а „Забавник" читам од шест и зато мислим да не би било фер да ми не одговориш. Желео бих да знам да ли постоји неки метал кроз који ветар не може да пробије ако се, рецимо, вози мотор брзином од 400 km/h? Уколико такав мотор не постоји, има ли нешто друго? Не бих волео да ми одговориш да је једина заштита на коју мотоциклиста може да рачуна одело од коже јер је вероватно и теби познато да му оно при брзинама већим од 130 km/h не вреди.

ДЕЈАН,
Зрењанин

Упркос томе што то не би волео, ипак ћемо ти одговорити да је кожни комбинезон врло успешна заштита за мотоциклисте. Не знамо где си пронашао податак да га ветар пробија при брзини већој од 130 km/h, али знамо да није тачан. Додатну заштиту мотоциклисти чини ветробран који најчешће представља успешну комбинацију легура метала и плексигласа. А што се тиче твог питања да ли постоји метал који не „пропушта" ветар, одговорићемо ти – питањем. Шта мислиш како би се осећали путници у авиону или посада у васионском броду кад би ветар дувао кроз зидове кабина? Све нам се чини да би они осим кијавице зарадили и запаљење плућа. О неким другим последицама и да не говоримо.

КРАТКО И КРАТКО

Молим те да ми одговориш да ли ће се овог лета носити мини и каква је коса у моди, дуга или кратка?

ЧИТАТЕЉКА Из Битоља

Мини опет осваја наша градове: кратка сукња постаје обавезан део наше гардеробе без обзира на све. Под тим све, подразумевамо не баш идеалну форму ногу и пуниј стас. Уз кратке сукње изгледа да, по препоруци фризера, најбоље пристаје и кратка коса. Међутим, пре него што одлучиш да се ошишаш размисли о томе каква ти фризура најбоље пристаје.

ДВЕ РЕЧИ – ЈЕДНО ИМЕ

Волео бих да знам да ли моје име значи нешто и одакле води порекло.

РАДОМИР,
Сивац

Радомир је изведено од рад(овати се) и мир.

БРЕГ КРАЈ ЈЕРУСАЛИМА

Пишем ти први пут али се надам да ћеш ми одговорити. Интересује ме шта значи реч голгота?

МАЈА,
Алексинац

Голгота, на хебрејском лобања, јесте брег поред Јерусалима на коме је, према Новом завету, разапет Исус Христ. У преносном смислу ова реч се употребљава кад жели да се каже да је неко прошао кроз велике муке и патње.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Снежана Никковић, 15000 Шабац, Штефице Косијер 132 – има 16 година, бави се спортом и воли музику

Миланка Јовановић, 31205 Севојно, село Потпеће – има 16 година, воли забавну музику

Вукадин Јовица, 11000 Београд, Војводе Степе 246 – има 10 година, навија за Партизан, одговара на свако писмо

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — Теорија — Мелодије 2. Нотално свирање 3. Модерна музика, хитови, рок — I и II део. Сваки приручник по 220 дин. Попуст 70 дин. за сваки следећи наручени приручник. Плаћате поштару. Васиљевић Милун пострестант 11101 Београд

Децо, постаните сарадници

ПИШИТЕ ЗА „АВАНТУРУ"!

Већ неколико година Редакција програма за децу Телевизије Београд прави једну емисију о вама и за вас. Та емисија зове се „Авантура" и припада такозваном документарном жанру. То значи да се у њој не глуми, да се њен садржај не измишља, већ се ствари сликају онакве какве јесу. Екипа овог програма обишла је читаву Југославију и упознала се са многим догађајима из вашег живота, лепим и ружним, веселим и тужним. Али пошто „Авантуру" раде нека бивша деца, а она је намењена садашњој деци, мислимо да је потребна чвршћа сарадња између ове две генерације деце. Зато вас позивамо да нам помогнете.

Пишите нам о свему што вам се догађа, што вас мучи или чиме желите да се похвалите. Пазите, то мора да буде нешто за шта ви мислите да је велико и важно, нешто што је вредно да се забележи на филмску траку. Немојте нам писати о ситницама, јер се свима дешавају увек исте ситнице. А шта је најзначајније у вашем животу, то ћете најбоље знати ви, драги другови и другарице децо.

Наша адреса је:

Телевизија Београд
Програм за децу
За емисију
„Авантура"
11000 Београд

ДВА ИМЕНА

Да ли су вучјак и немачки овчар два имена за једну исту врсту пса или не?

ИГОР ДАНЕЛИШЕН,
АВНОЈ-а 23
Бања Лука

Вучјак је одомаћени назив за немачког овчара: значи, реч је о истом псу.

НЕМА САМИРЕ

Молим те да ми напишеш нешто о граду Самири у Саудијској Арабији.

САМИРА,
Сарајево

Колико је нама познато, у Саудијској Арабији не постоји град по имену Самира.

ВИЗА ЗА ВАЗУ

Већ 20 година сам твој читалац и сада ти се први пут јављам с молбом да ми одговориш. У једном од бројева прочитала сам текст „ПОШТО НОСТАЛГИЈА" у коjем је било речи о колекционарима који се просто отимају за разне старине не питајући колико коштају. Један такав предмет, заправо вазу необичног облика и лепоте, поседујем и ја и желела бих да је продам. Ваза је иначе из 1820. године. Молим те да објавиш адресе колекционара из Милана и Болоње о којима је било речи у твом тексту.

АНЂЕЛКА СТАНИМИРОВ,
Народног фронта 18/IV
Нови Сад

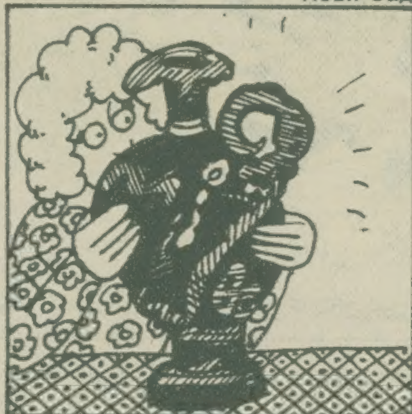

Чланак о којем је реч преузели смо из страног часописа, па тако, на жалост, не располажемо адресама колекционара који се у њему спомињу. Осим тога, вазу не би ни могла тек тако да продаш ван земље: за то је неопходна дозвола коју издаје Републички завод за заштиту споменика културе, Божидара Аџије 11, Београд. Међутим, ми бисмо ти предложили да вазу коју имаш понудиш домаћим колекционарима. Сигурни смо да ће ти се неко од њих јавити.

ШТА ЈЕ БИЛО С КАЛАБИЋЕМ?

Пишем ти први пут и надам се да ће се моје писмо наћи на страницама „Мале поште". Интересује ме шта се после рата догодило са Николом Калабићем?

ЖИВАН,
Лазарево

Као што смо недавно чули у једној од емисија „Кино-ока", Никола Калабић је завршио онако како то и заслужује један издајник.

НЕКА СУМЊИВА ПАСТА

У јануару сам напунио седам година, па ме интересује да ли следеће зиме могу да учим скијање? Молим те да ми одговориш на још нешто: да ли је тачно да због жваке вид слаби и да ли је опасно употребити пасту која, кад се истисне из тубе, оставља таман траг?

САША ИВАНОВИЋ,
Пљевља

Твоје године нису никаква препрека за учење скијања. Има много примера деце која су на скије стала малтене одмах пошто су научила да ходају. Колико је нама познато, жваке нису опасне за вид али јесу за зубе, поготову ако су пломбирани. Узгред, слободно можеш да их переш без обзира на онај траг који те плаши: ништа ти се неће догодити.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Живорад Станић је био у праву кад је посумњао да се за воланом оштећеног аутомобила није налазио Сава Димић. Наиме, аутомобил је возио власник који је, како је истрага утврдила, био у припитом стању. С обзиром да је реч о скупом аутомобилу, он је зауставио на друму први аутомобил који је наишао, одвезао се код Саве, замолио га да он оде на место незгоде а сам преузме на себе да обавести милицију. Да је цела Савина прича сумњива, Живорад је помислио оног тренутка кад је сасвим случајно рекао да снег пада три сата а Сава то потврдио. Да је заиста био на месту где се догодила незгода, знао би да снега тада није било, односно да је почео да пада после поноћи, у тренутку кад су милиционери већ били на путу ка месту где их је чекао.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Skr	255.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY

МИКИ

Copyright © 1983 Walt Disney Productions World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.